Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciuri:
în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Danneber*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann.*
Preţul inserţiunilor: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔR DE DUMINECĂ 19)

„Gazeta“ iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectori.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 105.—Anul LIX. Braşov, Duminecă, 12 (24) Maiŭ 1896.

Din causa sfintelor sĕrbători diarul nu va apăré până Marţi séra.

Sĕrbătórea limbilor.

Sĕrbătórea de mâne, ce-o numim şi sĕrbătórea limbilor, nu póte trece fără de a ne reaminti nouĕ Românilor suferinţele, ce trebue sĕ le îndurăm în lupta pentru limba nóstră naţională.

Precum odinióră discipulii Mântuitorului au propovĕduit între popórele lumii învĕţăturile lui dumnedeiescĭ, fiă-căruia în graiul sĕu, aşa ni-au vorbit în graiul nostru şi marii apostolĭ ai neamului românesc; ni-au vorbit de libertate, de dreptate şi de-o viéţă vrednică de omenire; ne-au vorbit în timpurile de întunerec şi ne-au deşteptat la nouă viéţă naţională, însufleţindu-ne pentru păstrarea şi apĕrarea bunurilor celor mai scumpe, ce le-am moştenit dela moşĭ şi strămoşĭ: limba, datinele şi obiceiurile nóstre românescĭ.

De douĕ-decĭ şi opt de orĭ am repeţit serbarea Sfintelor Rusalii, de când guvernul şi dieta unguréscă au adus cu mult sgomot acele legĭ, cu carĭ, de câte-orĭ ne plângem, încă şi adĭ ne scot ochii, nouĕ ca şi celor din streinătate, dicêndu-ni-se: étă, ast-fel de legĭ liberale şi îngăduitóre nu mai găsiţĭ pe întreg rotogolul pămêntului.

Aceştĭ 28 de anĭ sunt un nimica în viéţa unui popor, dér totuşĭ sunt un timp destul de îndelungat pentru noi, cei ce trăim adĭ, ca sĕ nu ne mirăm, că mulţĭ şi-au uitat, ér alţii nicĭ că sciu ce s'a petrecut pe la 1868, un an după ce au ajuns Ungurii sĕ aibă ministeriul lor.

Se aflau încă mulţĭ pe atuncĭ, carĭ credeau, că totuşĭ va fi ceva din făgăduinţele Ungurilor, că cel puţin maştera lege a naţionalităţilor o vor pâzi şi respecta, căcĭ ei înşi-şĭ au făcut'o pentru liniştirea şi mulcomirea Românilor, Slovacilor, Sêrbilor, Saşilor etc. Dér cei cu prevedere mai mare au dis de pe atuncĭ, că tóte s'au făcut numai spre a amăgi popórele şi lumea, şi că vor fi amar înşelaţĭ cei ce se vor încrede în promisiunile maghiare.

Şi cei din urmă au avut dreptate. Până ce se simţiau mai slabĭ şi mai neorganisaţĭ, Ungurii încă nu cutezau sĕ iésă cu arama lor pe faţă. Cu timpul însĕ au crescut cumplit córnele şovinismului lor şi au început sĕ împungă în drépta şi în stânga. Lege încolo, lege 'ncóce, puţin le pasă celor dela cârmă, numai ceea ce voiesc ei şi le place lor sĕ se întêmple.

Astădĭ nu se sfiesc puternicii dilei sĕ-şĭ ia pe faţă îndĕrĕt cuvêntul, ce l'au fost dat Nemaghiarilor şi în deosebĭ Românilor, că-i vor lăsa cel puţin sĕ-şĭ cultive în pace şi liber limba, legea, datinele şi obiceiurile lor.

Numai de curênd a fost oprită conferenţa naţională română pe cuvênt, că noi Românii n'avem dreptul sĕ ne sfătuim aicĭ noi între noi asupra intereselor nóstre de viéţă românescĭ, ci numai laolaltă cu Ungurii, Jidovii etc.

Aşa departe am fi ajuns cu legile „liberale“ dela 1868! Maghiarii, avênd pânea şi cuţitul în mână, au făcut cu acele legĭ ce au vrut. Resultatul îl vedem pe tóte cărările.

Dér ce-am făcut noi, ca sĕ ne apĕrăm limba şi drepturile nóstre naţionale? Fire-am óre în stare sĕ dicem cu consciinţa liniştită, că ni-am împlinit datoria pe deplin şi că am lucrat cu credinţă şi statorniciă neînfrântă, tot-déuna şi în tot locul, ca sĕ se adeverésca disa cronicarului, că ne iubim mai mult limba, decât viéţa?

Étă la ce trebue sĕ ne gândim noi în ajunul marei sĕrbătorĭ a limbilor! Sĕ ne gândim cu tótă seriositatea şi evlavia, că puterea nóstră naţională trăesce şi piere cu însufleţirea, ce-o avem pentru limba şi cultura nóstră şi pentru tot ce face fala românismului nostru.

Sĕ ne gândim şi sĕ dorim din tot sufletul nostru, ca acel spirit dătător de viéţă, care ne a încăldit şi ne-a îmbărbătat în luptele veacurilor trecute, sĕ ne vie întru ajutor şi astădĭ şi sĕ ne încingă cu curagiul, cu care vrednicii noştri înaintaşĭ au apĕrat limba şi legea românéscă! Atuncĭ nu va fi adversar pe lume, care sĕ ne pótă răpi ceea ce avem mai scump şi mai sfânt în lumea acésta.

Revista politică.

† Archiducele Carol Ludovic. Familia domnitóre a monarchiei nóstre deplânge mórtea archiducelui Carol Ludovic, al doilea frate al Majestăţii Sale monarchului. După grele suferinţe provenite mai ales din bóla unui acut catar de intestine, însoţit în fine şi de nisce frigurĭ. archiducele şi-a dat sufletul Marţi în 7/19 l. c. diminéţa la órele $6^3/_4$, fiind în etate de 63 anĭ In. urma morţii înaltului defunct, atât parlamentul din Viena, cât şi cel din Budapesta şi-au esprimat numai decât adêncile lor condolenţe şi şi-au sistat şedinţele. S'a dispus un doliu adênc de mai multe sĕptĕmânĭ atât între membrii curţii, cât şi în armată. Imormêntarea defunctului archiduce s'a sĕvêrşit ierĭ conform programului de ceremonii statorit. El a fost, după rĕposatul archiduce Rudolf, al doilea moştenitor de tron, care a murit. In Ungaria îşĭ cumpĕrase o moşiă şi învĕţase a vorbi şi unguresce, prin ceea ce câştigase mult simpatia Maghiarilor. In urma sa au rĕmas trei fii, dintre carĭ însĕ cel mai mare, Francisc Ferdinand, născut la 1863, este tot bolnăvicios. In asemenĭ împrejurărĭ nu se póte adĭ încă prevedé cine va moşteni tronul.

*

Incoronarea Ţarului. Moscva, capitala Ţarilor vechĭ, îmbrăcase alaltăerĭ haine de sĕrbătóre. 71 salve de tunurĭ anunţară lumei adunate pentru de-a asista la sĕrbarea încoronărei pĕrechei imperiale rusescĭ, că conductul festiv a plecat dela palatul Petrowsky spre Kreml, palatul Ţarilor. Impĕratul Nicolae II călăria un admirabil cal alb, ér împĕrătésa, precum şi mama împĕratului, Ţarina-vĕduvă, şedeau într'o trăsură de gală, trase de 8 cai albĭ, şi erau îmbrĕcate în haine albe de mĕtase. De ambele părţile stradelor, pe unde trecea conductul, erau postate trupe, ér la spatele acestora se îndesuia o mulţime imensă de popor, care'l saluta pe Ţarul cu strigărĭ entusiastice. La diferite porţĭ triumfale pĕrechea imperială fù salutată de diferite corporaţiunĭ şi representanţe. La pórta Woskressenski Ţarul se coborî de pe cal, asemenea şi Ţarinele din trăsură, şi întrară cu toţĭ împreună în biserica Twer, de unde după o scurtă rugăciune, conductul plecă mai departe. Indată dup'aceea anunţară 85 salve de tunurĭ, că Majestăţile Lor au întrat în catedrala Uspenskij. După finirea ceremoniilor bisericescĭ Ţarul şi Ţarina întrară în palatul Kreml, ceea ce fù anunţat publicului prin 101 de salve, precum şi prin sunetul clopotelor dela tóte 600 bisericile Moscvei. După-ce petrecură Majestăţile Lor în Kreml o óră, plecară la palatul Alexandru. Intrarea festivă în Moscva se fini la 8 óre séra. La 9 óre tot oraşul era iluminat şi stradele erau ticsite de lume.

*

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Minte de muiere, şi pace!

Satul nostru nu-i sat mic, că are peste 450 de fumurĭ, şi mai la tot fumul este o femeiă, şi mai fiăcare femeiă are o meliţă: dér decă ai pune la un loc tóte meliţele din sat şi le-ai pune se meliţe de odată, tóte ar amuţi, când lelea Ana, muierea lui George a Pascului, ar prinde la cértă cu cineva.

Are un glas ca un clopot de cele marĭ din turnul Saşilor din Bistriţă. Apoi, cum li-e casa în deal, rĕsună tot satul când îşĭ desmierdă bărbatul, orĭ are de împărţit ceva cu cineva. Şi 'i se aude des gura peste sat, ér a badii George nu o aude nime; deşi nicĭ el nu tace din gură, dér glasul lui pe lângă al lelii Ane e ca glasul unui puiŭ eşit de acum din găóce pe lângă glasul unui cocoş.

Când începe ea: „Mĕi George, mĕi! Tu nu eştĭ bărbat, mĕi, tu ai fi bun ciuhă în cânepă, mĕ“! Atuncĭ tot satul scie, că lelea Ana-i acasă şi că şi badea George a sosit de unde-va.

Şi lelea Ana rar îi acasă, că are multe trebşóre prin cel sat, mai pe la mătuşa Frăsina, mai pe la nănaşa Anghilina, mai în drépta, mai în stânga, ca omul cu treburĭ. Ér badea George mai mult e p'acasă, când nu-i tocmai lucrul câmpului. Că badea George are agonisită frumósă pe lângă casă, are oiţe, purcelaşĭ, văcuţe, boulenĭ, viţĕlandri şi câte şi mai câte. Nu-i el tocmai códa satului, deşi chiar fruntea încă nu-i.

Şi are badea George cu lelea Ana 2 copii, un fecior şi o fată; atâta li-e tótă prăsila. Niculae, feciorul lelii Ana — că ea nu dicea copiii noştri, ci copiii mei — Niculae, cum dic, se însură, după ce veni din Beciŭ, unde a cătănit trei anĭ de dile; luă pe Flórea morariului de şi o adusă noră la lelea Ana, dér îi spuse órzin lelii Ane, încă pân' a nu-i aduce pe Flórea morariului de noră: „Mamă, eu mĕ însor, dér peste femeia mea numai eu vrĕu sĕ fiu prefăctuş, nu şi d-ta, nicĭ o vorbă legănată n'ai sĕ-i dicĭ, că eu nu-s tata, sĕ rabd câte vrute şi nevrute dela d-ta, eu îs eu, nu rabd la nime nimic; fac, lucru, agonisesc pentru casă, muierea mea va avé sĕ facă asemenea şi sĕ ţină casa în rĕnd bun. Dér morcotită şi frământată nu o voiŭ lăsa, mai bine-mĭ voiŭ face un bordeiŭ în capul satului, ca ţiganii, şi acolo voiŭ şedé cu ea şi vom trăi cum va vré Dumnedeu. Aşa te gândesce, mamă, de vréi aşa, cum dic eu, ţi-o aduc noră 'n casă, de unde nu — lumea-i largă, mi-oiŭ afla şi eu un petec de pămênt, sĕ-mĭ pun o cociubă de casă, şi de n'oiŭ veni în casa, unde m'am născut!“

Aşa dise Niculae, şi el scia ce grăesce, că dóră era de 25 de anĭ, şi numai trei anĭ a fost dus de acasă, dér 22 de anĭ acasă a fost, scia bine ce plătesce guriţa mamei sale, când prindea la vorbe de pricină, şi scia şi aceea, că de-ar fi fost cine-va chiar drac, trebuia sĕ pună puşca jos dinaintea lelii Ane. De aceea îşĭ gândise el aşa: O sĕ spun mamii tot ce am de spus, înainte de cununiă, că dup'aceea-i prea târdiu, v'a dice, că cu *haboca* m'am băgat în casă peste ei, că ei n'au voit, că técă, că pungă, şi pricina va fi gata.

Nu-i vorbă, lelea Ana înholbă nisce ochĭ marĭ, când audi pe Niculae vorbind ast-fel, şi se şi scăpă sĕ dică: „Dér ce-i dragu mamii, nicĭ n'ai luat'o şi te-a şi întărîtat în potriva mea? E ceva grofóiă, sĕ nu-i dică omul o vorbă bună şi înţeléptă, că dóră de aceea-s bĕtrânii în lume, ca sĕ înveţe pe cei tinerĭ şi nepriceputĭ...“

Dér nu apucă a dice mai mult, că Niculae-i urmă vorba: „Audĭ, mamă, ce am dis, am dis, eu nu vorbesc de douĕ-orĭ tot aceeaşĭ vorbă, că nu-s beat; de te legĭ, că 'n lucrurile nóstre şi 'n vorbele nóstre amestec nu-i avé, o aduc, lucrăm amêndoi, facem ce trebue, dér d-ta cu vorba sĕ nu încercĭ a ne face traiŭ rĕu; nóuĕ ne dă bunĭ pace... Orĭ, mĕ duc şi şed la socrii pănă 'n primăveră, ér atuncĭ îmĭ fac casă lângă móră, îmĭ dă socrul petecul cel de loc, ce l'a cumpărat din jos de móră“.

Intr'aceste nimerì şi badea George, tatăl lui Niculae, în casă şi întrebă,

Saşii „verḑĭ“ cer convocarea Sachsentag-ului. „*Kronstädter Ztg.*“ publică în n-rul sĕu de ierĭ un prim-articol, în care accentuând *periclitarea organisaţiunei săsescĭ*, urgitéză convocarea Sachsentag-ului. „Acum a sosit timpul“, ḑice „*Kr. Zt.*“, „pentru ca sĕ se convóce un Sachsentag. A tăcé şi mai departe ar însĕmna tradare şi abandonare de bună voiă a unuia din cele mai de căpetenie dintre drepturile nóstre. Acum când se intenţionéză nu numai slăbirea, ci chiar *nimicirea* organisaţiunei nóstre naţionale, *pretindem*, ca ea sĕ fiă apĕrată, — apĕrată de către factorii chiămaţĭ, adecă de către comitetul central şi Sachsentag-ul. Aci se va vedé, *cine* voiesce şi póte apĕra organisaţia nóstră naţională. De aceea rugăm cu insistenţă pe preşedintele comitetului central, sĕ convóce cât de în grabă comitetul pentru pregătirea Sachsentag-ului, ca poporul săsesc sĕ aibă ocasiune, de-a vesti din nou tare şi precis credeul sĕu politic“.

*

Noul primar al Vienei, Dr. Strohbach, fu primit alaltăerĭ în audienţă de către Majestatea Sa, cu care ocasiune Strohbach mulţămi monarchului pentru întărirea alegerei sale. Monarchul îi rĕspunse, că *se bucură forte mult, că l'a întărit*, apoi îşĭ esprimă speranţa, că noul primar va face ca sĕ se restabiléscă ordinea în consiliul comunal al capitalei. Strohbach promise, că va lucra din tóte puterile pentru de-a împlini dorinţa monarchului. După finea audienţei, noul primar mai făcù visite ministrului de esterne Goluchowski, ministrului-preşedinte austriac Badeni şi ministrului de culte austriac Gautsch.

*

Conspiraţiă armenéscă. Scirĭ din Constantinopol anunţă, că s'a descoperit, cum că Uniunea armenéscă avea de gând a face sĕ se asasineze funcţionarĭ înalţĭ. In ultimele ḑile s'au făcut numĕróse *arestărĭ*, probabil ca mĕsură de precauţiune în vederea serbărilor Karcan Bairam.

*

Bursa de Berlin. *Reichstagul german* s'a pronunţat cu o mare majoritate pentru interdicţiunea operaţiunilor pe termen la bursa de cereale. Prin acest vot parlamentul german a luat în consideraţiune unul din principalele neajunsurĭ ale agriculturei germane. Speculaţiunea cea mai desfrânată peovocase nisce variaţiunĭ arbitrare asupra cursurilor de cereale. Cultura germană şi tóte têrgurile de cereale din Germania depindeau literalmente de bursa din Berlin. In realitate mărfurile efective ce se negociau în bursă representau numai o proporţiune fórte mică din acelea ce formau obiectul speculaţiunei. Cumpĕrătorul, care doria sĕ-şĭ procure grâu pentru morărit, nu se adresa la Bursa din Berlin, ci afară, şi era obligat sĕ plătéscă marfa mult mai scump decât cursurile din Berlin. Prin noua lege se crede că se va pune sfârşit acestor abuzurĭ. Se speră mai cu sémă că se vor putea restabili têrgurile cele marĭ de cereale ce existau în principalele centre. Dér cultura nu va profita din noua situaţie de cât numai în casul décă cultivatorii s'ar constitui în societăţi cooperative. Proiectul de lege asupra construcţiunei hambarelor pentru cereale, ce a fost supus daunăḑĭ Camerei prusiane, este menit sĕ încurajeze acéstă mişcare cooperativă.

Uneltiri de maghiarisare în Câmpia.

Din cercul Ormenişului, 8 Mai n. 1896.

Onorată Redacţiune! Daţi-mĭ voiă sĕ vĕ aduc şi eu la cunoscinţă câte-va fărădelegĭ ale slujbaşilor unguresci, carĭ atât de mult amărĕsc sufletul bieţilor Românĭ, şi totuşĭ au obrazul de-a pofti, ca şi noi sĕ serbăm mileniul şi sĕ ne bucurăm împreună cu ei.

Făcênd o călĕtoriă prin Câmpia Transilvaniei, am avut ocasiunea de-a vedé şi auḑi multe, mai ales în cercul Ormenişului de Câmpiă, carĭ au făcut sĕ mĕ scârbesc şi trebue sĕ se scârbéscă orĭ care om, din care nu s'a stins încă de tot simţul bunei cuviinţe.

Am vĕḑut în comune aprópe curat românescĭ funcţionând ca juḑĭ (primarĭ) comunalĭ „Domnĭ“ (nemeşĭ) unguresci cu cu marĭ proprietăţĭ de pământ, carĭ pórtă acéstă slujbă numai pentru ca sĕ pótă porunci mai bine peste braţul şi banul Românului, pe care nu-l cruţă, şi faţă cu care n'au milă. Silesc pe bietul ţĕran cu pandurii sĕ facă drumurĭ pe séma „domnilor“, ca sĕ se pótă preâmbla cu calescele lor cu patru cai, ér când e vorba de încassarea dărilor şi aruncurilor celor marĭ, năvălesc esecutorii cu dróia asupra lui, şi nu se găsesce nimenĭ din partea administraţiei, care sĕ pună o vorbă bună pentru el.

Dér mai revoltătóre sunt uneltirile lor de maghiarisare. Mi-s'a spus, că în comuna *Orosfaia*, la porunca fisolgăbirĕului Münstermann Győző (alias Victor) s'a convocat pe la sfîrşitul lui Aprilie a. c. comitetul comunal cu scop de-a hotărî în causa edificărei unei şcóle unguresci de stat. La adunarea comitetului a luat parte şi fisolgăbirul Münstermann, care *mai duse cu sine pe medicul maghiaron din Ormeniş şi pe tutorul cercual din Sava* (cercul Mociului), *ḑicênd, că după lege (sic!)* şi aceştia au drept de-a vota în tóte comitetele comunelor din cerc.

Vedeţĭ, D-le Redactor, cum sciu micii despoţĭ sĕ întórcă legea pe dos, când e vorba de-a tiranisa pe Românĭ; Noi aşa scim, că după lege nicĭ chiar în comuna, în care locuesce cine-va, nu are drept de vot în comitetul comunal, de nu cumva e virilist, orĭ ales. Dér ce le pasă acestor despoţĭ de lege, când e vorba de Românĭ?!

Destul că, pe lângă tóte protestările preotului român, care arătă, că poporul român din comună nu póte contribui şi pentru şcóla de stat, deóre-ce el *îşĭ are şcóla sa confesională în regulă şi învĕţător salarisat cu 300 fl. la an*, fisolgăbirĕul cu ai sĕi hotărîră „cu majoritate de voturĭ“, ca sĕ edifice şcólă unguréscă de stat, ér poporul român din comună sĕ contribue la susţinerea ei cu un adaus la dare de 5% şi cu cele de lipsă pentru provederea ei. Preotul român din Orosfaia a înaintat recurs în contra acestei ilegale hotărîrĭ. Ce va fi, vom vedé.

Despre acest fisolgăbirĕu Münstermann am mai auḑit încă una: Fiind a se alege în Ormeniş jude comunal şi câţĭ-va membri în comitet, fisolgăbirĕul puse terminul adunărei poporului chiar pe o Duminecă dimineţa, la órele 9, făcêndu-şĭ socotéla aşa, că preotului local Andreiŭ *Voda*, care tocmai atuncĭ serba cununia fiiului sĕu, mai avênd de-a sĕvîrşi şi alte trei cununii în acea ḑi, îi va fi cu neputiuţă de-a lua parte la adunare şi astfel îşĭ va puté face mendrele după plac. Dér s'a păcălit fisolgăbirĕul, căcĭ d-l preot Voda a rugat pe un alt preot român sĕ-l înlocuéscă la biserică, ér d-sa a dat năvală asupra lui Münstermann şi soţĭ tocmai când le era lumea mai dragă. D-l Voda li-a zădărnicit tot planul, silindu-i sĕ amâne alegerea, ér când s'a pus al doilea termin de alegere, au fost aleşĭ, atât ca primar, cât şi ca membri în comitet, numai ómenĭ de încredere ai poporului, ér nu lingăi de-ai lor, carĭ au rĕmas în minoritate şi în comitet. Casul acesta ar puté servi spre încurajare şi altor preoţĭ şi Românĭ bunĭ.

Pe Câmpiă de-altmintrelea se lucréză sistematic şi fórte cu multă stăruinţă pentru maghiarisarea poporului român. Până acum s'a înfiinţat şcólă de stat adecă de maghiarisare în *Ormenişul de Câmpia*, care încă la 1 Septemvre anul trecut era gata şi provĕḑută cu tóte cele de lipsă, dér causa, că nu s'a deschis în anul şcolastic trecut, este o gâcitură, care aştéptă o deslegare măestrită.

Altă şcólă de maghiarisare s'a înfiinţat în *Şopter* şi în *Silivaşul de Câmpiă*, în case închiriate, ba în Silivaş, pentru ca sĕ ademenéscă băeţii de-a cerceta şcóla lor, proprietarul Gál Albert se îmbiă a-le da şcolarilor *cost gratuit*.

Aşa lucréză pe Câmpiă maghiarisatorii. Dér svîrcolirile lor de maghiarisare sunt tot-odată un bun mijloc pentru a-şĭ face „merite“ în ochii celor de sus şi a-şĭ deschide astfel calea la esploatarea poporului. Fisolgăbirĕii aduc cu comitetele comunale hotărîrĭ sĕ se cumpere mobiliarul pentru cancelariile purtătorilor de matricule civile, cheltuind sute de florenĭ, ce se scot prin repartiţiunile făcute *după numĕrul caselor*, ér nu după avere, ca astfel sĕ fie cruţaţĭ marii proprietarĭ maghiarĭ, şi sarcina sĕ cadă asupra poporului.

Şi în astfel de împrejurărĭ nu póte fi mai crud, decât sĕ te siléscă a jubila împreună cu ei şi a sĕrbători împlinirea miei de anĭ dela venirea lor asupra capului nostru!!

Călĕtorul.

Incă un preot român acusat pentru „agitaţiă“.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Cetea, 20 Maiŭ 1896.

Szava Iános, primarul din Cetea, orbit de ură către naţiunea din care face parte şi însĕtat de „cinstita“ poftă de aşĭ câştiga „merite neperitóre“ pentru stăpânirea unguréscă, în ḑiua de 10 Maiu a trimis vre-o 3—4 din slăbănogii lui juraţĭ în biserica română gr. cat. ca sĕ spioneze, nu cum-va preotul *Raica*, cu ocasiunea serviţiului divin, prin vre-o cuvêntare va căuta sĕ rĕstórne „statul maghiar“.

Reîntorşĭ dela biserică, anticristul unguresc Szava beat de bucurie, că o sĕ dobêndéscă o învingere „strălucită“, li-a pus lampa lui Iţig cu silvorium pe masă, ca ast-fel sub impresiunea alcoholului sĕ pótă făuri un raport, aşa, ca părintele P. Raica sĕ nu mai facă umbră prin Cetea, ca ast-fel primarul sĕ-şĭ pótă ajunge scopul....

Mincinosul raport a şi avut efectul dorit, căcĭ în 19 Maiŭ *judele de instrucţiă Olberg din Alba Iulia a eşit în faţa locului* unde s'a ascultat părintele Raica, apoi acusatorii şi mai mulţĭ martorĭ.

Părintele Raica e acusat, că ar fi ḑis în predică, că pentru Ungurĭ e ḑĭ de veseliă ḑiua de 10 Maiŭ, ér pentru noi ḑi de jale, fiind-că în temniţele unguresci sub stăpânirea unguréscă au zăcut şi zac fruntaşĭ de-ai noştri; că cel puţin de aci încolo de-ar căpăta Ungurii minte, ca sĕ cunóscă, că la olaltă trebue sĕ trăim şi sĕ ne bucurăm de drepturile, ce ni-se cuvin; ba l'au mai acusat, că ar fi ḑis sĕ trăiéscă Maestatea Sa Impĕratul Francisc Iosif I.

La întrebările unguresci, părintele Raica *a rĕspuns românesce.*

---

ce vorbe au? Ér lelea Ana începù numai decât: „Ce sĕ avem? Uite tu aci la Niculae, că nicĭ n'a adus pe grofóia morarului în casă, şi-mĭ şi dă poruncĭ, ca sĕ nu-i ḑic nicĭ o vorbă legănată, ca şi cum eu nu aşĭ sci ce sĕ ḑic şi când sĕ ḑic? Ca şi când eu aşĭ merge în binele ei, ér nu ea în binele meu! Una ca asta n'a fi! Eu sunt capul căsii, de vĕ place, bine, de unde nu — ducĕ-se şi Niculae şi voi toţĭ unde a dus mutul iépa, dér eu poruncitor în casă n'oiŭ suferì“!

„O, ho, ho! muiere, ḑise badea George, noi însurăm pe Niculae, că-i al nostru; va rĕmâné sprijin bĕtrâneţelor nóstre, e harnic, muncitor, cumpĕtat, ér noi pe ḑi ce merge suntem tot mai slabĭ. Apoi fata aḑĭ mâne vom mărita-o, ér Niculae cu muierea lui au sĕ ne iee locul, sĕ fiă cu noi până vom avé ḑile. Drept şi mai drept, că mie nu mi-ar plăcé, ca ei sĕ fiă aci deschiliniţĭ de noi, nicĭ mi-ar plăcé, ca ei sĕ ne facă ḑile amare, ceea ce nicĭ nu cred, că s'a întêmpla; dér aceea încă n'ar fi dreptate, ca noi sĕ le facem traiŭ rĕu şi ḑile negre prin vorbe nesocotite şi poruncĭ din sémă 'n afară. El se însóră, vom trăi la olaltă, vom munci la olaltă şi-i mai lăsa şi tu, babă, din holca cea mare, ce o facĭ pentru totă nimica“.

— „Ba că una ca aceea n'a fi, mai bine ducă-se câte ḑile a crescut şi Niculae şi fata morarului, că am auḑit eu din bĕtrânĭ, că fetele de morar numai sĕ dórmă la umbră sunt bune şi sĕ iee de-a gata. Fără, de se légă, c'a fi cuminte şi a asculta de mine, vie-mĭ în casă, de unde nu — largă-i lumea, voiŭ afla eu pentru Niculae una, care sĕ fiă cum vréu io!“

— „Veḑĭ că mie alta nu-mĭ trebue, numai pe fata morarului!“

— „Atuncĭ ia-o, dér nu-mĭ da poruncĭ de pe acuma, că ce sĕ ḑic şi ce sĕ nu ḑic în casa mea!“

Badea George însĕ ca om cuminte grăi aşa: „Sci ce, Niculae dragul tatii! Décă ţie fata-ţĭ place, ia-o, nu te opresc, nu te silesc; ia-o şi o adă aci, de vom puté trăi ca ómenii cei de omeniă — bine, de unde nu — sus e Dumneḑeu, ne-a îndrepta el ce sĕ facem. Din partea mea supĕrare nu-ţĭ avé, şi tare cred, că nicĭ eu din partea vóstră, ér măta şi-a mai venì dóră în fire, că dór nu-i copilă sĕ nu pricépă binele şi rĕul“.

Aşa, cu vorbe cu înţelegerĭ şi neînţelegerĭ, se gătară de nuntă şi când fù colo către sĕptĕmâna albă, Niculae era cu muiere, şi Flórea morarului era cu bărbat. La ospĕţ a fost multă voiă bună, ca la ospeţe; chiar şi badea George, socrul cel mare, care nu jucase dóră dela ospeţul lui, acum jucà şi el. Se bucurà bietul om vĕḑênd, cât de bine se potrivesce Niculae al lui cu Flórea morarului, că cunoscea pe Flórea şi scia că-i copilă blândă şi aşeḑată; când o jucà jocul miresei, nu se putù răbda sĕ nu chiuéscă:

De-ar fi Ana ca mireasa,
Nu o-aşĭ da pe lumea asta!

Ospeciorii bătură 'n pălmĭ, strigară vivat! muierile rîdeau, ér lelea Ana sta sĕ crepe de nĕcas, că bărbatul ei acolea într'o lume de ómenĭ o face de rîs. „Las' că te-oiŭ cóce eu!“ îşĭ gândia ea şi înghiţia nodurĭ.

După ospĕţ trăiră ei în pace cât trăiră. In cele d'întâiŭ sĕptĕmânĭ nu-şĭ arătà lelea Ana dinţii, ca sĕ nu ḑică lumea, că nicĭ nu i-a întrat bine nora 'n casă şi s'a şi apucat cu gura de ea. Dér cam pe la jumĕtatea postului mare începù mai cu o vorbă, mai cu alta, când nu erau bărbaţii p'acasă, până când biata noră începù odată a plânge dinaintea ei.

Atuncĭ lelea Ana îşĭ eşì din sărite, uità că-i postul cel mare, vremea spoveditului, şi începù mai cu grosul: „Dér ce te miaunĭ, că nu ţi-a spart nime capul; pentru-că ţi-am spus ce-i bine, sciu că n'am făcut cel lucru mare, că dóră în casa mea-i slobod sĕ ḑic şi eu o vorbă. De-altmintrelea, draga mea, de nu-ţĭ place, étă p'aci-i drumul, uşa-i slobodă, nicĭ am rîs, când ai venit, nicĭ n'oiŭ plânge când ti-i duce“.

Dér aceste vorbe şi altele de némul acestora, le ḑise lelea Ana îndesat, cólea, cum scia dumnia ei când o apuca hărnicia.

Când veniră bărbaţii acasă, cum

Ce va mai urma, vom vedea. Până atuncĭ însĕ o însĕmnăm şi pe acésta la rĕvaş, lângă cele multe.

eu.

Esamene la sate.

Bărcut, 19 Maiu 1896.

Incă de prin 1892 era ameninţată şcóla română gr. cat. din Bărcut cu închidere, în urma unui raport al inspectorului de şcóle al Sighişórei cu data 13 Iunie 4892, dér prin stăruinţa harnicului paroch *George Repede* şi prin ajutorul meritatului D-n *Dr. Emanuil Elefterescu*, care în cunoscutul sĕu zel naţional a binevoit a ne mijloci mai întâi un ajutor de 23 fl. pentru facerea unor băncĭ după sistemul nou şi pentru o hartă (mapă), ér cu altă ocasiune un ajutor de 70 fl., poporul nostru a prins curaj şi a început a jertfi mai cu de-adinsul pentru cele trebuincióse şcólei, ridicând salarul învĕţătoresc la 300 fl.

Astădĭ cu mândria se pot bucura bunii noştri poporenĭ, căcĭ şcóla le este mântuită, fiind îndestrată şi cu un învĕţător consciu de chiămarea sa, d-l *Vasile Demian*, care în acest an şcolastic 1895/6 a făcut un progres mai pe sus de aşteptare, despre ceea ce ne-am convins cu ocasiunea esamenului nostru de vară.

Esamenul s'a ţinut în 17 l. c. fiind de faţă ca preşedinte, Reverendissimul d-n *Basiliu Raţiu*, vicarul Făgăraşului, apoi senatul şcolastic şi poporul întreg, cum şi judele, notarul şi învĕţătorii saşĭ din loc. Esamenul s'a început la 10¼ óre, luându-se obiectele prescrise în ordine, din tóte obiectele publicul a fost mulţămit cu progresul, dér mai pe sus am fost mulţămiţĭ cu progresul din religiune, la rĕspunsurile băeţilor din desp. I şi II; ér din cetit îţĭ era mai mare dragul sĕ-i ascultĭ, căcĭ cetiau micii băeţĭ fluent, ca şi cum ar fi fost tot cu cartea în mână. Multă înaintare au făcut şi desp. V şi VI din l. maghiară, cetind şi rostind poesii maghiare şi traducêndu-le. (Ce lipsă au băeţii românĭ ai unei şcóle poporale dela sate sĕ traducă şi buchiseze poesii maghiare? *Red.*)

A fost peste mĕsură potrivit dialogul predat de 2 băeţĭ (tata şi fiul) cu privire la îmbrăţişarea meseriilor. Prin acestea şi-a câştigat învĕţătorul Vasile Demian laudă şi mulţămită.

După terminarea esamenului Rvds. d-n Vicar Basiliu Raţiu, fiind îndestulit cu progresul, ce s'a făcut, mulţămi atât d-lui paroch, cât şi d-lui învĕţător pentru diliginţa lor, observând în puţine cuvinte, că deş s'au procurat tóte obiectele, carĭ au fost neîncunjurat de lipsă, sĕ se mai cumpere încă mapa cea mică a Ungariei cu comitatele, şi tabele de istoria naturală.

Ast-fel s'a terminat acest esamen, care ni-a adus o mulţămire nespus de mare, vĕdênd, că şcólei nóstre, care era în pericul de-a fi închisă la pofta streinilor, acum 'i s'a pus fundament tare, începênd sĕ facă progres îmbucurător. Unde parochul şi învĕţătorul se interesézĕ, bunul popor face tot, şi lucrurile merg înainte.

Zaharie Ganea,
poporan.

Comediă „milenară."

Dela un plugar român din Gurghiu primim următórea scrisóre:

Gurghiu, 19 Maiŭ 1896.

A venit dela fisolgăbirĕu! poruncă, ca sĕ luăm parte şi noi la „serbarea milenară", ce s'a făcut în 9 Maiŭ şi în comuna Gurghiu. Cu o di înainte s'a bătut doba, ca în acea di sĕ nu mérgă nicĭ unul la lucru, căcĭ cine va merge, va fi pedepsit cu 5 fl. S'a mai poruncit, ca copiiĭ dela tóte scólele dela noi sĕ se strîngă la scóla unguréscă.

Cei dela scóla reformată şi dela cea catolica s'au şi dus la scóla de stat cu învĕţătorĭ cu tot, dér *cei dela scóla română n'au luat parte.*

Au mers Ungurii tot cu stindarde şi cu cocarde ungurescĭ şi cu ceteraşĭ după ei, ca sĕ pótă juca „csardas"-ul. Dela scóla de stat s'au dus la biserica reformată. Până la biserică s'au dus cu Ţiganii după ei, tot jucând şi strigând: „éljen a magyar".

La biserică preotul reformat a ţinut vorbirĭ, ca sĕ arate, de când sunt veniţĭ Ungurii din Schitia. Şi tot „éljen a magyar" răcniau din tóte părţile, şi ţiganii diceau, ér ómenii se uitau la ei ca la comediă.

După aceea au mers la maial în pădure, de s'au ospĕtat cu toţii şi au venit beţĭ şi flămêndĭ. Cu toţii avem ce ride de comedia lor milenară.

Al. Stroescu,
econom şi abonent.

Din protopresbiteratul Branului.

Codlea, 11 (23) Maiŭ 1896.

Onorată Redacţiune! In anii trecuţĭ în mai multe rêndurĭ au apărut în preţuitul diar „Gaz. Trans." mai multe corespondenţe anonime despre tractul protopresbiteral al Branului cu privire la administraţiunea lui. La diferite ocasiunĭ, cei din fruntea tractului mi-au atribuit mie acele corespondenţe, unele de cuprins atacator, despre care eu n'am avut nicĭ o cunoscinţă, cu atât mai puţin puteam sĕ fiu autorul lor. Presupunerea dênşilor, după cum dic, şi-o baséză pe aceea, că eu aşĭ avé „gură mare în adunările nóstre" şi-i cam supĕră purtarea mea.

Este adevĕrat, că fiind ales membru în mai multe corporaţiunĭ, la scaunul, la comitetul şi la sinodul protopresbiteral, mi-am ţinut de sânta datorinţă a mĕ familiarisa cu principiul strămoşilor noştri „*res publicae suprema lex esto*" şi după împrejurărĭ am şi representat cu demnitate aceste funcţiunĭ, şi nicĭ-odata n'am fost condus de patima, de-a ataca pe cineva, ci am avut în vedere numai împlinirea datorinţelor nóstre faţă de institutiunile bisericescĭ şi şcolare. Deórece în adunările nóstre se pertractéză obiecte de mare interes pentru binele public, aflu de potrivit a se publica decisiunile şi conclusele acestor corporaţiunĭ, ba chiar şi decursul acestor adunărĭ, numai se represente o icónă fidelă despre cele petrecute în şedinţe. Căcĭ corespondenţa este un preparativ pentru delăturarea piedecilor în afacerile nóstre publice, şi-şĭ are şi ea partea cea bună. Decĭ Vĕ rog sĕ binevoiţĭ a publica acest raport despre decursul şedinţelor scaunului, comitetului şi sinodului protopresbiteral al Branului din luna lui Maiu a. c.

Mai intâiŭ de tóte disposiţiunile statutului organic privitóre la convocarea acestor corporaţiunĭ la terminele fixate, de loc nu s'au observat, căcĭ membrii scaunului protopresbiteral, după statut, au a se întruni la şedinţă în tótă luna odată, pe când la noi abia după 9 lunĭ s'a aflat de lipsă a se conchiăma.

Miercurĭ în 8 Maiŭ la 10 óre s'a deschis şedinţa scaunului pertractându-se mai multe obiecte, dintre carĭ mai de însemnătate este alegerea de paroch în Poiana Mĕrului, în persóna d-lui învĕţător şi teolog din Sĕlişte, Aron Gogonea, de nascere din Poiana Mĕrului. Presidiul aduce la cunoscinţa scaunului, că actele sunt în regulă şi căpĕtând ursoriu dela Ven. Consistor, propune, ca alegerea, nefiind nicĭ un protest, sĕ se aprobe, deşi a aflat, că alesul ar abdice la postul acesta, precum a făcut tot aşa şi cu ocasia alegerei sale de învĕţător.

Alt obiect interesant a fost lichidarea pretensiunilor protopresbiteralĭ dela alegerile de preoţĭ. Mai mulţĭ candidaţĭ de preoţiă, fiind aleşĭ, nu au achitat spesele alegerei, şi de aceea presidiul cere, ca scaunul sĕ lichideze, împărţind pretensiunile după classe, şi anume: dela un candidat pentru o parochiă de cl. I. 500 fl, cl. a II. 300 fl., cl. a III 200 fl. După seriósе desbaterĭ, *pro* şi *contra*, scaunul lichidéză pretensiunile!

Dela acéstă şedinţă a absentat un membru şi defensorul matrimonial, póte că pe viitor vor absenta mai mulţĭ ne mai avênd cause divorţiale, dela carĭ tot mai căpĕtau câte 2 fl.

Miercurĭ în 8 (20) Maiŭ la 3 óre după prând erau conchiămaţĭ la o şedinţă membrii comitetului protopresbiteral, lipsind însĕ, afară de unul, toţĭ membrii esternĭ, şedinţa s'a amânat pe Joi în 9 Maiŭ la 10 óre a. m. In acéstă şedinţă s'au luat la cunoscinţă în fuga mare obiectele de pertractat în Sinod. Joi în 9 (22) Maiŭ la 11½ óre, întrunindu-se membrii sinodului în biserica cea mare din Zĕrneştĭ, unde s'a celebrat şi un parastas pentru mecenaţii bisericei nóstre, după premergerea celor prescrise prin Statutul org., după doxologiă şi invocarea spiritului sânt, presidiul deschide şedinţa Sinodului prin cuvinte alese şi, salutând pe membrii presenţĭ, îi învită la continuarea şedinţei în sala şcólelor centrale din loc.

Acolo cetindu-se prin notarul sinodului raportul comitetului, respective protopresbiterului despre starea protopresbiteratului în decursul anului 1895, se ia la cunoscinţă pe lângă unele micĭ observărĭ. După aceea s'a predat raţiocinul fondului protopresbiteral unei comisiunĭ spre revisuire. Censurându-se raţiocinul, s'a aflat în regulă, afară de unele puncte, ptivitóre la restanţe, asupra cărora se încinge o discuţiă interesantă.

Membrul sinod., d-l advocat *Garoiu*, în calitate şi de epitrop protopresbiteral, după ce constată, că restanţierii în mai mai multe rêndurĭ fiind provocaţĭ, din renitenţă n'au achitat cuotele pretinse de Epitropiă, propune fără amânare sĕ se încasseze judecătoresce.

Membrul sinodal părintele Ioan *Dan*, contra propunerei d-lui Garoiŭ, reflectéză, că dênsul deşi se află între restanţierĭ, totuşĭ nu va plăti, căcĭ statutele fondului protopresbiteral nu mai corĕspund împrejurărilor actualĭ, şi face contrapropunerea, de-a se revisui statutele fondului la proximul sinod, până atuncĭ comitetul sĕu o comisiune, sĕ facă un proiect nou de statute, ér până atuncĭ sĕ se sisteze incassarea restanţelor cu judecata. La acestea reflectéză membrul Garoiu, că statutele fondului, bune sĕu nu, nu denégă incassarea restanţiilor.

Părintele şi membru din ad. I. *Ţenţu* pretinde a-se ceti restanţierii cu numele, şi constatându-se, că şi Sfinţia Sa se află între restanţierĭ, se miră de asta, şi dice, că nicĭ nu cunósce disposiţiunile şi destinaţiunea fondului protopresbiteral. Epitropul şi membrul sinodului, părintele Leontin *Puşcariu* dă informaţiunĭ cu privire la destinaţiunea fondului protopresbiteral şi propune, ca restanţiile sĕ se încasseze pe orĭ-ce cale fără amânare, provocaţĭ fiind chiar şi din partea Ven. Consistor.

Părintele Iosif *Comanescu* cu privire la tóte afacerile nóstre administrative ob-

---

cărau gunoiŭ, aflară pe biata Flórea plângênd, ér pe lelea Ana făcêndu-se tótă ţiră de se audia peste sat.

— „Da ce-i, babă"? întrebă badea George îngrijat, când vĕdŭ ce-i la el acasă. — „De ce plângĭ?" întrebă Niculae pe Flórea, ce ţi-s'a întêmplat".

Flórea nu putea scóte nicĭ o vorbă de ruşine pentru vorbele, ce 'i le aruncase sócră-sa din chiar senin, ér lelea Ana începŭ şi mai pogan:

— „Ce sĕ fiă? Dumnia ei, grofóia, fişpăniţa, se miaună pentr'o vorbă mică, ce i-am spus'o; se miaună, că ce am dis.... nó! ce foc s'o ardă am şi dis?... Ce-am dis, baroniţă"?

— „Destul! grăi Niculae, destul mamă! Eu n'am adus pe Flórea de batjocura dumitale, sĕ-i pui câte nume-ţĭ es din gură tóte; eu de batjocură nimĕrui n'oiŭ lăsa-o. Ii sunt bărbat, eu singur am s'o mustru de va face ceva, dér nu dumniata, că nu dumniata te-ai cununat cu ea! Flóre, nu plânge, îmbracă-te omenesce, strîngeţĭ în ladă ce ai, şi te duc acasă eu cu capul meu, ce va mai fi, vom vedé!"

Aşa grăi Niculae, ér badea George apucă pe lelea Ana de fuiorul dracului şi făcŭ ce nu făcuse nicĭodată, o boteză una şi bună, şi-i dise: „Fireai a dracului de scorpiă, adecă nicĭ cei tinerĭ sĕ n'aibă pace de gura ta! Nu-i destul, cât ţi-ai spălat gura pe mine de 26 de anĭ".

Ea ţipa, el da, Niculae nu sărì sĕ facă pace, ci punea pe car destrea Flórei şi o duse acasă, şi altul şi mai mult nu o aduse, ba rĕmase şi el la socrii până 'n primăvéră, când, ajutat de tată-s'o şi de socru-s'o, îşĭ făcŭ cuibul lui, unde nu împiedeca pe nime şi unde nu-i era muierea supĕrată de nime.

Satul era plin, că Niculae, de groza harnicei de măsa, fù nevoit a se muta din casa părintéscă, că măsa tot cu gura pe Flórea sta, ér el, Niculae, ţinea mult la nevasta lui, la Flórea morarului, care era frumósă şi harnică şi cuminte, cât suflet de om botezat n'ar fi avut pricină de a se mânia pe ea. Tot satul ţinea cu cei tinerĭ, tot satul scia cine-i lelea Ana şi ce-i plătesce gura, dér mai bine decât toţĭ scia badea George, care âmbla ca prin pămênt de ruşine, că s'a săvăstit fecioru-s'o dela casă, de groza gurii mumă-sa.

Incet cu încetul însĕ prinse a tăcé satul despre întêmplarea lui Niculae, mai cu sémă pentru-că pe el în tótă dua îl vedea ajutând tătâne-sĕu la tóte lucrurile economiei, amêndoi plugăriau, amêndoi erau în tot locul la lucru: la cósă, sapă, secere, ş. a. Ér Duminecile şi sĕrbătorile îşĭ aducea şi nevasta la ai lor câte p'un ceas-două, dér sĕ se mai mute acolo cu şedutul, nicĭ el nu se îndemna, nicĭ îl îndemna tată-s'o, că scia cine-i lelea Ana.

După vre-o doi anĭ de dile érăşĭ a fost nuntă mare la casa lelei Ane, dic la casa lelei Ane, că ea aşa dicea: Tot ce-i aci, e al meu, pe toţĭ vĕ pot scóte afară orĭ-când aş voi, că al meu e bunul. Adevĕrat, că casa şi moşia a ei era, că badea George se măritase la ea în casă, fiind-că ea era singură, fată, cam stătută, dér bogată, ér la el acasă fuseseră pruncĭ mulţĭ.

Póte de aceea şi era lelea Ana atât de poravă, unde scia, că al ei e bunul, nu al bărbatului ei. Drept e şi aceea, că altă muiere, mai aşedată, ar fi cunoscut, că deşi moşia şi casa sunt rĕmase de părinţii ei, dér badea George a fost acela, care s'a trudit şi a muncit, de a ţinut pe bĕtrânii lui socrii când erau la neputinţă; el lucra moşia aceea şi crescea vite, de avea tot mereu cele trebuincióse; el plătea dările şi tóte nĕcasurile, ér ea, lelea Ana, numa îşĭ bătea cea gură, când cu unul, când cu altul, dér mai mult cu el. De aceea nicĭ nu silise pe Niculae sĕ rĕmână la el, ca sĕ nu-şĭ audă şi acela şi nevasta lui, câte-şĭ audise el, bietul George.

Aşa-déră la casa lelei Ane era érăşĭ nuntă mare, că amu îşĭ mărita pe scumpa mamii, pe draga mamii, pe singura fată, pe Măriuca. O mărita după un om cu stare, ce şedea numai peste drum dela ei, după Vasilica Ferecatului, care era singur la părinţĭ şi era om aşedat, blând şi bun ca pita cea bună.

„Niculae, dicea lelea Ana, mi-a

servă, că nu se aplică corect în tóte corporaţiunile dispoșițiunile Statutului organ. și Regulamentele și că nu e mirare deci, décă nu merg tóte în regulă. Cu deosebire în timpul acesta de grea încercare, când tóte instituţiunile nóstre bisericesci și școlare sunt espuse la mari tentaţiuni, noi cei aleși în corpul administrativ al acestui tract, trebue sĕ recunóscem cu durere, că nu îngrijim de ajuns sĕ apĕrăm interesele tractului și ale poporului, și trebue sĕ *înroșim*, când vedem atâta indiferentism față de instituțiunile nóstre. Vorbitorul propune, ca până la proximul sinod, décă se va mai ţinĕ în anul acesta, sĕ se încasseze tóte restanţele.

Părintele L. Pușcariu reflecteză, că espresiunea părintelui I. Comanescu „sĕ înroșim" nu este la loc, și-și dă dimisiunea din epitropiă. Părintele Comanescu cere cuvêntul în chestiă personală și se esprimă, că animosităţile într'adevĕr nu sunt la loc, cu atât mai mult cuvintele vătĕmătóre; când noi recunóscem, că nu ni-am făcut datoria deplin, cuvêntul „sĕ înroșim", după părerea dênsului, e destul de modest. Cu atât mai vêrtos, căci părintele L. Pușcariu de ieri trebuia să presenteze Comitetului raţiociniul fondului protopresbiteral, pe când d-sa abia adi după începerea ședinţei pe la 12 $^3/_4$ óre d. p. s'a presentat la ședinţă cu raţiociniul și era mai p'aci, ca sinodul, afară de raportul comitetului, sĕ nu mai aibă nimic de pertractat. La intrevenirea d-lui Garoiu, cestiunea se clarifică și neînțelegerile dintre ambi vorbitori se apianéză.

Alt obiect mai de însemnătate a fost cererea Rev. D-n Protopresbiter Traian Meţianu, ca, după-ce venitele dela licenţii de cununiă s'au cassat, sĕ i-se restitue diferinţa séu prin repartiţiuni dela comune, séu dintr'un fond óre-care. D-l adv. Garoiu observă, că faţă de licenţiile de cununii, cari s'au cassat, sinodul archidiecesan a luat mĕsuri pentru asigurarea salariilor protopresbiterali, și de-ocamdată acéstă cerere sĕ se ia dela ordinea ţilei, ceea-ce s'a și făcut.

Ne mai fiind alte obiecte de pertractare, alegêndu-se o comisiune verificătóre, se închide ședinţa la 4 óre d. p.

Regretăm fórte mult, că dintre fruntașii Sinodului nostru, afară de advocatul Garoiu, au lipsit toţi. Nu ne putem esplica ce e causa!

In fine, spre liniștirea și convingerea interesaţilor, că nu eu am fost autorul corespondenţelor din anii trecuţi, și că nu vorbesc de după culise, subscriu acest raport cu numele meu propriu și voiŭ ruga pe alegĕtori, ca pe periodul viitor sĕ binevoéscă a nu mĕ mai onora cu încrederea dênșilor. Dér cu tóte acestea strig *„Videant consules ne quid detrimenti."*

Iosif Comanescu,
paroch în Codlea și membru al Scaunului, Comitetului și Sinodului protopresbiteral.

SCIRILE ŢILEI.

— 11 (23) Maiŭ.

Sĕ fiă de învĕţ „patrioţilor". Tare rĕu merge trĕba pe la Budapesta, căci la exposiţia jidano-maghiară nu merge mai nimenea și, după cum spun însĕ-și foile unguresci, mulţi geșeftari, cari credeau, că la exposiţia milenară se vor puté îmbogăţi de pe spinarea streinilor, vor trebui sĕ bancroteze încă înainte de-a se sfîrși exposiţia. Popórele nemaghiare din ţéră și din streinătate sunt scârbite de purtarea Ungurilor și nu vor nici sĕ audă de Budapesta. Așa, de esemplu, chiar acum cetim despre un cas, care arată, cu câtă scârbă privesc asupra Ungurilor chiar și Nemţii din Germania. S'a întêmplat adecă, că directorul universitar Kiss Károly din Budapesta (directorul laboratorului politechnic) a trimis o scrisóre profesorului universitar neamţ Dr. W. Teussner din Marburg, în care era descrisă o ţévă inventată de el și căruia îi dase numele: „Lampă milenară". Când Neamţul a vĕdut acest nume, numai decât s'a apucat și i-a scris Ungurului, că bucuros ar cumpăra și el aparatul inventat de el, dér fiind-că prin numirea „lampă milenară" a voit sĕ facă laudă mileniului acelui popor, care asupresce pe „conaţionalii Sași din Ungaria", *nu-i trebue.* Sĕ scie Ungurii, dice profesorul neamţ, că purtarea lor asupritóre este causa, pentru care-i despreţuesce lumea. Acéstă scrisóre a învĕţatului profesor neamţ o publică foile unguresci și-l înjură cum sciu ele, dér n'ai ce-i face. Adevĕrul e adevĕr, că pe Unguri îi uresce mai tótă lumea și din asta causă nu merge nimeni nici la exposiţia lor milenară. O recunosc acésta chiar și Ungurii.

—o—

Persecuţia studenţilor ari naţionali din Viena. Poliţia din Viena pornise cercetare contra acelor 11 studenţi ari-naţionali dela universitatea din Viena, cari subscriseră cunoscuta notă de protestare contra sĕrbărilor milenare maghiare. Intre acei 11 studenţi au fost: unul supus german, cu numele *Osthaus*, apoi patru supuşi ungari de naţionalitate croată și română, și șése supuși austriaci. Pe baza cercetării făcute, poliţia *espulsă pe Osthaus din tóte ţerile monarchiei austro-ungare*, ér pe cei patru supuși ungari îi ameninţă cu espulsare décă își vor continua „acţiunea agitatorică". Studentul Osthaus recură contra hotărîrei poliţiei, și asupra recursului sĕu va hotărî ministerul de interne.

—o—

Recurs contra oprirei conferenţei. D-l Dr. Raţiu a înaintat recursul contra hotărîrei de oprire a primarului din Sibiu. Așteptăm cu nerăbdare publicarea *textului întreg* al acestui important recurs.

—o—

Nouĕle statute ale Asociaţiunei. Alaltăeri s'a întrunit în Sibiiu comitetul Asociaţiunei nóstre transilvane sub preşedinţa Rvdss. domn Preposit I. M. *Moldovan*, cu scop de a se sfătui asupra elaboratului comisiunei alese pentru a compune rĕspunsul la cererea ministrului ca sĕ se facă anumite schimbări în proiectul nouĕlor statute, ce s'a fost votat vara trecută de adunarea generală și s'a fost înaintat spre aprobare guvernului. Comitetul a primit elaboratul comisiunei, dic diarele române de-acolo.

—o—

Doctor milenar. Canonicul abate Francz *Irsik* din Sătmar, care fù numit numai acum doctor de onóre din incidentul mileniului de cătră Universitatea din Budapesta, n'a trăit nici măcar atât, ca sĕ pótă vedé esposiţia milenară, ci curênd după onórea, ce i-s'a făcut a și trecut în cealaltă lume.

—o—

Poliţiști bestiali. Tribunalul din Caransebeș osândi pe comisarul poliţian Atanase Szulay, precum și pe poliţiștii Geraga și Jona la câte *cinci ani temniţă*, pentru-că ei după-ce deţinură pe un ţĕran român cu numele Marcu Popovici, în Poiana de lângă oraș, îl legară de o căruţă și îl tîrîră pe jos până în Caransebeș unde ţĕranul muri în urma ranelor.

—o—

Cununii D-l *George Oprea*, dirigent postal, și d-ra *Fira Voda*, se vor cununa la 31 Maiŭ n. c. în biserica română gr. cat. din Tohanul vechiŭ. — D-l *Constantin C. Albuleţ*, original din Satulung, și d-ra *Maria I. Tomoșoiu*, din Padina (România) se vor cununa la 14 Maiŭ v. c. în biserica din Bușteni. — D-l *George Moroe* și d-ra *Maria Giuglea* se vor cununa Luni, în 13/25 Maiŭ, în biserica SS. Archangeli din Satulung.

Dorim fericire tinerelor părechi.

—o—

Ospeţii, cari vin la Brașov, pot afla cele mai bune, mai curate și mai higienice odăi la **Villa Kertsch**, aflătóre pe promenada cea mare a orașului, în nemijlocită apropiare de gara tramvaiului, așa că nici nu mai trebue birje. Odăi multe și pe ales, clădite în stil modern și elegant mobilate, cu așternut nou, mobile nouĕ, serviciu promt, ér bacșișuri nu se dau. În grădină restaurant și musică mai în fiă-care di. Se pot închiria odăi și apartamente întregi cu luna, cu sĕptĕmâna și cu diua, costând după plac dela 1 fl. până la 4 fl. la di.

—o—

Concert în Deva. Corul mixt al bisericei greco-orientale din Deva invită la concertul ce-l arangéză Duminecă, la 31 Maiŭ v. în sala redutei din Deva. Inceputul la 8 óre séra. Venitul curat e destinat în folosul bisericei gr. or. din loc. Suprasolvirile și contribuiri benevole sĕ achită pe cale diaristică.

Programa. 1) „Hora Severinului", cor mixt de L. Viest; 2) „Stăncuţa", cor mixt de G. Musicescu; 3) „In pădure", cor bărbătesc de Tud. de Flondor; 4) „Tacĭ bărbate", cor mixt cu soli, de I. Vidu; 5) „Nevasta care iubesce", cor mixt, de G. Musicescu; 6) „Cât e ţéra", cor bărbat., de Gr. B.; 7) Eventual o declamaţiune. 8) „Rĕmas bun codrului", cor mixt, de F. Mendelssohn; 9) „Cucule cu péna sură", cor mixt, de G. Dima; 10) „Bobocele și inele", cor bărb., de I. Vidu; 11) „Brâul popii", cor mixt, de G. Musicescu. Preţul de intrare: de persónă locul I. 1 fl., locul II. 80 cr., locul III. 60 cr., parter 40 cr., galeria 20 cr. După concert urméză joc.

—o—

Grădina otelului „Pomul verde" se va deschide în diua a doua de Rosalii printr'un concert dat de musica militară. Concertul se va începe la $7^1/_2$ óre séra, având un program de 11 puncte, între cari „Postilonul amorului", vals românesc de Ivanovici etc. Intrarea 30 cr. Observăm cu astă ocasiune, că de când „Pomul verde" a ajuns în posesiunea d-lui Sorea, a devenit cel dintâiŭ otel în orașul nostru, atât în privinţa mâncărilor și beuturilor, cari sunt escelente și cu preţuri fórte moderate, cât și în privinţa elegantelor odăi și a comfortului peste tot, la cari se mai adaugă acum frumósa grădină, asemenea căreia nu se află la noi un alt restaurant din Brașov. E și cel mai cercetat restaurant din partea elitei din loc.

—o—

NECROLOG. Ioana Popescu n. Șandor ca soţiă, Victoria, Emilian, Ioan, Iosif, Rafila, Sofia, Iuliana și Teodor ca fii și fiice, Gizela Truţa, Sidonia Crișanu, Pavel Sendria și Simeon Budnariu ca nurori și gineri, Ioan, Maria și Ionel ca nepoţi, anunţă tuturor rudeniilor și cunoscuţilor trecerea din viéţă a prea iubitului lor soţ, tată, socru și moș **Teodor Popescu**, paroch gr. or. în Dumbrava, care după grele suferinţe și-a dat nobilul sĕu suflet în mânile creatorului în 20 Maiŭ 1896 st. n. în etatea de 60-lea an al etăţii și al 37-lea al fericitei sale căsătorii. Fiă-i ţerna ușoră!

---

fost adus în casă o scorpiă, cu care n'au putut eși în capĕt, l'am duduit, m'am mântuit de ei; acum îmi aleg pentru Măriuca un ginere, care sciu, că n'a gremujda înaintea mea și, de a fi după cum se arată, îi dau din tot ce avem pe jumĕtate, ér jumĕtate-mi ţiu mie pân' voiŭ avea dile, apoi, după mórtea mea, și aceea jumĕtate s'a împărţi în două: una Măriuchii și una la amăritul de Niculae, pe care l'a bătut Dumnedeu până după cap, cu tata cea fălósă și puturósă de morar".

Așa spunea lelea Ana cumetrelor ei, care, vedi bine, de faţă i dau drept, dér pe din dos diceau, că și lui Niculae s'ar cuveni sĕ-i dee amu ce i-a da, sĕ nu lucreze pe la alţii, în bizedă streină, ér fata sĕ se îmbuibeze în bine, că dóră fraţi sunt amêndoi, la unul sĕ cade ca și la celalalt.

Vasilia Ferecatului luă pe Măriuca lelii Ana peste voia tătâne-sĕu. Ferecatul tot mereu îi dicea lui Vasilică: Dragul tatii, cu Ana tu nu-i scóte-o la cale, că ni-i casa numai peste drum; cum aducem pe Măriuca la noi, va vré Ana sĕ fiă mai mare și aci, ca la ea acasă. Apoi una ca asta eu n'oiŭ răbda. Apoi, dragul tatii, sĕ dici că ţi merge dóră tu ginere la Ana 'n casă, eu nu te opresc, dér sciu, că cu ea nu-i mâna-o, că-i numai ca ea, nici feciorul ei n'a putut eși cu ea la capĕt, d'apoi tu, strein?... In tótă diua ţi-a striga: Ești în binele meu, când vréu, atunci te scot de aici. Una ca aceea sciu, că nu ţi-a plăcé. Fără, tu sĕ nu dici că te desmênt, de-ţi place fata și de chibzuescĭ, că-i puté trăi cu ea, tu ia-o, adă-o aci, dér apoi nu mă-sa sĕ fiă mai mare la noi în casă, nu ea sĕ poruncéscă. Că uite, eu cu măta cuvênt legănat n'am avut de când neam legat de lume, nici cu alţi ómeni din sat, ér amu la bĕtrâneţe, încă n'am vré sĕ avem, chiar din pricina Anii".

Așa dicea și mama lui Vasilica. Dér ce sĕ dicem, bagséma i-a fost scrisă, că el a luat'o și a dus'o la ei acasă, numai peste drum dela lelea Ana.

Și era fălósă lelea Ana, că și-a putut mărita fata după un om ca Vasilica și așa aprópe. „Suntem ca 'ntr'o casă", dicea ea cumetrelor ei, stăm pórtă de pórtă, s'a împlinit cântecul:

Nu mĕ da maică departe
Sĕ vin cu desagii 'n spate,
Cu desagii bĕraţi
Și cu ochii lăcrămaţi,
Ci mĕ dă maică 'n vecini
Sĕ te vĕd séra ce cini,
Diminéţa ce prândescĭ
Peste di cum mai trăescĭ!!

Acésta cântecă o cântă lelea Ana și la nunta Măruchii, cu glaja 'n mână, după ceterași.

Ce sĕ dică omul, la început gândiai, că o sĕ mérgă trebile strună de bine. Că era iérna, când s'au luat. Bărbaţii peste di erau la pădure, mai cărau gunoiŭ, mai pe la grajduri la vite, ér muierile cu cea cujeică (furcă) lângă foc. Mai venia lelea Ana, peste drum la fată p'o minută două, ér minutele ei erau de diminéţa până cătră amiedi; mai mergea Măriuca cu cea furcă la măsa, că dóră era numai peste drum.

Dér veni vremea de pus pânză. Atunci lelea Ana își da cu părerea, că Măriuca ei sĕ pună rĕsboiul la ea în casă, că-i mai vederósă, mai în faţa sórelui, se vede mai bine. Cuscră-sa lelea Frăsina, mama lui Vasilică, însĕ dicea, că nu acolo, ci în casa ei, că dóră cum am ţesut acolo două rĕnduri de muieri, și Măriuca va puté ţĕsă, va vedé, că nu-i ponihósă — feri Dómne!

Când era chiar soborul mai mare, nimeresc din pădure și bărbaţii, badea Ferecatul, pe care de alt-cum îl chiăma Pavel Pârcălab, fiu-s'o Vasilica și cuscrus'o badea George, că fuseseră cu trei cară în pădure, sĕ aducă lemne mari, de cari are lipsă o gazdă în ori-ce vreme. Ei nimeriră deci acasă chiar când muierile ţineau sobor despre pusul pânzii. Lelea Frăsina, cum vĕdù carĕle întrând, dise cătră Măriuca: „Măriucă dragă, așterne tu masa, că bărbaţii-s osteniţi și flămêndi, că de ast-deminéţă n'au mâncat, că n'au voit sĕ-și ia merinde, cu postul ĕsta. Pune și oluţul (urcioraşul) cu vinarsul pe masă și păhărelul, c'or bea câte o lécă, sĕ se mai desmorţéscă".

— **Emilia Comșa Baiu** născută **Popoviciu**, în urma unor suferințe îndelungate, provĕdută cu Sf. Taine, șĭ-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Creatorului, adĭ în 22 Maiŭ st. n. la 1 óră din nópte, în etate de 38 anĭ, lăsând în adênc doliu pre neconsolabilul sĕu soț, fiĭ și fiică, părințĭ, frațĭ, sócră, cumnațĭ și cumnate. Rĕmășițele pămêntescĭ ale scumpei defuncte se vor aședa spre eternă odihnă în cimiterul gr. or. din Zĕrnescĭ, Dumineca în 1-a di de Rosalii, 24 Maiŭ 1896 st. n., la 3 óre după amédĭ. Despre acéstă ireparabilă perdere se încunosciințéză tóte rudeniile, amicii și cunoscuții rĕposatei.

Fiă-i țĕrêna ușóră și memoria binecuvêntată!

Ioan Comșa Baiu, ca soț; Ioan Eftimie Popoviciu, paroch în Țînțarĭ și soția sa Maria născ. Hagi Mihală, ca părințĭ; Valeriu, Iancu, Pompi și Margareta ca fii; Maria C. Baiu căsăt. Giurgiu, ca sócră; Ioan Garnița, cu soția sa Maria născ. Comșa Baiu, ca cumnațĭ; Maximilian Popoviciu, profesor Bucurescĭ, cu soția Anișóra născ. Pop; Petru Popoviciu adm. protopopesc Abrud, cu soția Silvia Pușcariu; Hortensia Popoviciu, ca frațĭ.

Dr. VUIA, medic de băi,

a sosit la băile Herculane (Mehadia).

Românismul in Bucovina periclitat! Ni se scrie din Bucovina: E enorm pericolul, în care se află elementul român din Bucovina. Agitațiunile ruseștĭ ajutate de încercările Polonilor au ajuns a fi covĕrșitóre. Guvernul sprijinesce aceste intreprinderĭ distrugătóre. El *admite orĭ ce cerere a Rutenilor*, respingênd sistematic pe ale Românilor. Ast-fel Rutenii au obținut dreptul de-a fonda un liceu rutean în Cernăuțĭ, și ceva mai mult, liceul e intreținut din budgetul statului. Românii din Bucovina au cerut și ei, și încă cu mare insistență fondarea unui liceu român la Cernăuțĭ, dér guvernul a refusat de al intreține din fondurile statului, *refusând tot-odată sĕ autoriseze pe Românĭ așĭ intreține liceul cu banĭ din „Fondul religionar“*, care e proprietate românéscă.

Românii adușĭ la desperare de aceste persecuțiunĭ și temêndu-se de agitațiunile crescânde ale Rușilor și Polonilor, au hotărît, precum scițĭ — *fondarea unui institut de educțiune românesc*, și spre acest scop sĕ fac colecte în tótă Bucovina. In fruntea intreprinderei stau domnii D. cav. de Bejan, Dr. I. Flondor. baronii Eudoxiu și Al. Hormuzaki. Dr. George Popovicĭ, A. Pridie și Dr. E. Voiuțchi. In Bucovina colecta a ajuns deja suma *de cincĭ-spre-dece mii*. Ea continuă, și fie-care Român adevĕrat e dator sĕ-șĭ dea obolul pentru mântuirea românismului periclitat. Ofertele sunt a se adresa d-lui *Dr. baron Alesandru Hormuzaki, Cernăuțĭ (Bucovina) strada* Iosif 8.

SCIRĬ ULTIME.

Viena, 22 Maiŭ. Astădĭ s'a făcut alegerea celor doi *vice-primarĭ* ai capitalei. Au fost aleșĭ Dr. *Carol Lueger* și Dr. *Neumayer*, căpătând amêndoi câte *95* din 136 de voturĭ. *Lueger* declară, că primesce alegerea și că va lucra din tóte puterile în folosul partidului sĕu antisemit. Spuse mai departe, că Strohbach n'a fost ales ca „strohmann“, ci ca primar, și el, Lueger, consimte pe deplin cu programul primarului. In fine Lueger declară, că va pune pondul principal pe cestiunile financiare, va lucra, ca consiliul comunal sĕ fiă puternic; va apĕra libertatea vorbei și va pretinde, ca sĕ se respecteze principiile dreptății și ale obiectivității. Dr. *Neumayer* accentuă în vorbirea sa caracterul german al capitalei Viena și declară, că îșĭ va da tótă nisuința, ca *crescerea tinerimei creștine germane sĕ fiă scutită de influența jidană*, care nu e compatibilă cu germanismul. După acestea comisarul guvernial, Dr. Friebeiss, luă jurămêntul ambilor vice-primarĭ nou aleșĭ.

Belgrad, 22 Maiŭ. Organul guvernului sêrbesc, „*Videlo*“, anunță, că guvernul acum se va apuca serios de *revisuirea constituției*. Regele *Alecsandru* deja a conchiămat la o adunare pe membrii comisiunei revĕdĕtóre, carĭ petrec în străinĕtate. Diarele liberale și radicale salută cu bucuriă hotărîrea regelui, de-a crea o nouă constituțiă.

Concurs.

Doi generoșĭ domnĭ, membrii ai Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, punênd la disposiția subscrisului comitet al despărțămêntului Sĕliște al Asociațiunei *câte un galbin*, cu destinațiunea pentru a se premia acele două femei — țĕrance séu inteligente, — ale căror grădinĭ de legume se vor afla mai bine cultivate în vara acestui an, prin acésta se escrie concurs cu terminul până la 15 Iulie n. c.

Pot concura femeile din următórele comune: Aciliu, Cacova Galeș, Gurarîului, Mag, Orlat, Sĕcel, Sĕliște, Sibiel, Tilișca și Vale (cercul pretorial al Seliștei); apoi din comunele: Dobârca, Apoldul de sus, Apoldul de jos, Ludoșul, Amnașul, Poiana, Jina, Rod și Topârcea (din cercul pretorial al Mercurii, comitatul Sibiiului); în fine din comunele Alămor, Ludoșul mic și Gusu (cercul pretorial al Sângătinului din comitatul Albei inferióre).

Concursele — o simplă rugare — sunt de a se adresa până la terminul mai sus numit direcțiunei despărțĕmêntului Sĕliște al Asociațiunei transilvane la mâna d-lui Dr. Calefariu în Sĕliște.

Grădinele concurentelor se vor esamina prin o comisiune instituită spre acest scop.

Onoratele primării comunale, domnii preoțĭ și domnii învĕțătorĭ sunt rugațĭ a aduce la cunoscință acest concurs în cercurĭ cât mai estinse.

Din ședința subcomitetului desp. Sĕliște al Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în Sĕliște la 6 April a. c.

Sĕliște, 14 Maiu 1896.

Dr. Călefariu, v. dir. **Romul Simu**, notar.

Literatură.

In tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov a apărut: **Călĕuză în dreptul Cambial**, de *Nicolau Nilvan*, advocat și director esecutiv al institutului de credit și economii chioran, — un op de dilnică necesitate pentru toțĭ aceia, carĭ au afacerĭ cu băncĭ și cu împrumuturĭ cambiale.

Pentru a face mai plăcută și ușóră studiarea diferitelor lucrărĭ de specialitate, autorul a urmat sistemul intuitiv, nisuindu-se a familiarisa pe cetitor cu cunoscințele dreptului cambial. Intr'o parte a opului sunt reproduse în capitolĭ deosebițĭ tóte dispozițiunile legei, carĭ se refer la cambii, cum și numĕróse decisiunĭ ale Curiei menite a clasifica textul legei. In partea din urmă se află și un indice alfabetic, cu ajutorul căruia cetitorul póte afla numai decât instrucțiunile de lipsă pentru singuraticile afacerĭ. — Prețul unui esemplar 1 fl. Se póte procura dela autorul, în Șomcuta mare (Nagy-Somkut.)

ECONOMIA.

Cultura legumelor.

II.

II. Cultura legumilor rădecinóse: **Cartoful** (Solanum tuberosum), care se mai numesce: crumpene, mere séu pere de pămênt, picioicĭ, gogoșe ș. a. este adus din America de Francisc Dracke, la anul 1584; în țĕrile locuite de Românĭ însĕ abia se cultivă cu de-adinsul cevașĭ mai bine ca de o sută de anĭ.

Sunt țĕrĭ cu clima mai rece, precum e Ungaria nordică, Germania nordică, Irlanda ș. a. unde, afară de ovĕs și de cartofi, nu cresc alte sĕmĕnăturĭ. In asemenea țĕrĭ, când recolta cartofului e slabă, locuitorii stau sĕ piéră de fóme. De aceea cu drept cuvênt se mai numesce cartoful și „pânea omului sĕrac“.

Cultura cartofului e vrednică de a fi pusă alăturea cu ceea a grâului și a celorlalte bucate. El e mai de multe felurĭ: de vară, de tómnă, de nutreț pentru vite ș. a.

Intre cartofii de vară se numĕră: rosele timpurii de colóre roșietică, cevașĭ cam turtițĭ, carĭ se fac pe la începutul lui Iunie; cartofii vĕrătecĭ carĭ se fac fórte marĭ, cam turtițĭ și de colóre albă, cartofii regalĭ se fac fórte marĭ și de timpuriu ș. a.

Intre cei de tómnă se numĕră: cartoful ordinar cu cója albă; cel vênăt cu cója vênătă; „Iacobi“ în forma rărunchilor, carĭ sunt lungărețĭ și au gust plăcut, „Prolifac“ ș. a.

Intre cei de nutreț pentru vite se numĕră: „cartofii porcescĭ“ în cója cam sdrențuită, carĭ la mâncare sunt amarĭ, „cepele săsescĭ“, carĭ se fac fórte marĭ; „Alesandria“, „cartoful de năsip“, „bovinia lui Peterson“ ș. a.

Cartofii iubesc pămêntul mai ridicat, năsipos și petros, apoi cam rece și locul întreg din țeline; în cel lutos însĕ nu se prea fac. Pentru cultura cartofilor e bine ca pămênturile mai îndesate sĕ se are încă de cu tómnă, primăvara se ară apoi a doua-óră, și prin Aprilie și Maiu se începe punerea lor.

Pusul cartofilor se póte face în mai multe felurĭ, în țeline se trage o brazdă cu plugul, apoi se începe pusul pe brazdă, la o depărtare cam de o urmă bună, un cuib de altul, în care se pun dela 2—6 cartofi; după aceea se trage o brazdă de se acoper, ér după acésta alte două de meduină între rêndurĭ, în sfêrșit, după acestea, în a treia se începe din nou pusul până se isprăvesce locul. Când cartofii se pun așa în rêndurĭ drepte, la săpat se lucréză mai ușor, deórece printre rêndurĭ se póte săpa cu mașina de săpat și numai pe rêndurĭ se sapă cu sapa.

In locurile mai sĕrace cartofii se mai cultivă și în modul următor: se ară mai întâiŭ locul, apoi se duce gunoiŭ ceva mai păios pe el, după aceea se fac cuiburile (gropile), în carĭ se pun cartofii, pe aceștia se pune apoi câte-o mână de gunoiŭ și după aceea se astupă. Gunoiul se pune în cuiburĭ de asupra, pentru ca pe timp de secetă sĕ nu-i prea strîngă.

Și făcŭ Măriuca cum îi spuse sócră-sa, ér lelea Ana oftà clătind din cap: hm! bine-a dis cine dis:

Câtu-i lumea și țara
Nu-i slujnică ca nora!

Lelea Frăsina audì oftatul lelii Ane și nu se putù răbda sĕ nu-i dică: „D'apoi ce-i, cuscră, orĭ dóră ca pe-o slujnică port eu pe Măriuca d-tale, adecă nicĭ nu pe a d-tale, că a dumitale a fost numai, dér acum e Măriuca nóstră, nora mea, nevasta feciorului meu; ca pe o slujnică o port eu? Sĕ spună ea că-i aci“!

Intr'aceste întrară și bărbații în casă și vĕdênd urciorul cu vinars pe masă, îi risără care de care, dér vĕdênd cu ce ochĭ acrii se uită cuscrele una la alta, simțiră, că aci s'a întêmplat ceva. Ferecatul, care de alt cum avea și el nume ca alțĭ botezațĭ, că-l chiăma Pavel Pârcălab, da-i diceau „Ferecatul“, căcĭ el îșĭ făcuse cel d'întâiŭ car ferecat cu fer la noi în sat; Ferecatul, care cu ochii sĕi de vultur vĕdù, cum întrà 'n casă, ce cale-i pe vale, se apropià de mésă, luà urciorul în mână și chiuì așa mai încet, nu chiar ca la munțĭ:

Cine vré sĕ nu mai móră
Țină glaja sub suóră!

Acésta o făcŭ el sĕ védă mai bine ce-i între borese, că vedea el bine, că ceva pricină trebue sĕ fiă, că prea erau posomorîte, de gândiai, că li-a dus Someșul cânepa.

Cuscru-s'o și fiu-s'o rîseră și bătură 'n pălmĭ la chiuitura Ferecatului, nevasta încă zimbì. Muierea Ferecatului, lelea Frăsina, muiere șăgalnică, dise către cuscru-s'o: „Dér chiuesce și d-ta una, că uite vijdorogul meu gândescĭ că-i holteiŭ, așa o mână“. Numai lelea Ana sta tot încrețită și cu sprâncenele adunate, nicĭ în preajma vinarsului nu se desghețà. Dér Ferecatul e drac împelițat, el scie de unde sĕ încépă lucrul, ca sĕ ésă unde vré el. Sĕ făcŭ de-o-camdată a nu băga de sémă posomorala lelii Ane, destupà urciorul, umplù un păhărel și începù a închina:

— „Sĕ trăescĭ cuscre; — ți-oiŭ închina dumitale întâiŭ, că boresele nu cred, că n'au beut pân' am fost noi dușĭ. Dumnedeu te ție, sĕ-țĭ țină Dumnedeu sănĕtatea și iosagul, Dumnedeu te ferescă de tot rĕul; dee-țĭ Dumnedeu tot bine și veseliă, sĕ trăescă și cuscra și copilașii noștri!“

Er badea George tot rĕspundea: Dumnedeu te audă!

Apoi după ce beŭ Ferecatul, umplù păharul pentru badea George. Acesta îl luà în mână și închinà la cuscră-sa:

Sĕ trăescĭ cuscră!
— Dumnedeu te audă!
— Dumnedeu te țină!
— Și pe domniata.
— Dee-ți Dumnedeu sănĕtate!
— Și d-tale.
— Dumnedeu feréscă-te de tot rĕul!
— Și pe d-ta!
— Sĕ trăéscă și cuscrul
Și copilașii noștri!
— Dumnedeu te audă!

Acum beŭ badea George vinarsul și păharul gol îl puse pe mésă glumind: „Vai că tare-i, cuscre, mĕ mir, cum de-l beau muerile?“

Toțĭ rupseră în hohot de rîs, lelea Frăsina-i rĕspunse rîdênd: „Cum sĕ-l bee muerile, ia cu gura, ca bărbații, că-i păharu cât un cuiŭ, cum îl pui la gură nu-i!“

Numai lelea Ana sta drâmboiată, fierbea de nĕcas, că alții îșĭ fac voiă bună, pe când ea-i nĕcăjită și amărîtă de para focului, îșĭ sfărma capul, cum sĕ încépă o lécă de gâlcévă, fără de care ea nu era sănĕtósă. Și-i venì apa pe móră, că badea Ferecatul umplù păhărutul cu vinars și întindêndu-l muierei sale dise: Inchină la cuscra! Și luà lelea Frăsina păhăruțul în mână și, întorcêndu-se spre cuscră-sa, începù a închina: „Sĕ trăescĭ, cuscră! Dumnedeu te țină, Dumnedeu sĕ țină pe bărbații și pe copii noștri“...

Dér lelea Ana tăcea, de ai fi jurat, că-i mută; ea, melița satului, acum nu da nicĭ un glas. Óre ce-o fi asta? gândì badea George, care tot tremura, că lelea Ana va pornì ca o fortună. Badea Ferecatul sta numai și se uita, până-șĭ beŭ lelea Frăsina păhăruțul și apoi, înturnându-l cu fundul în sus dise: Nicĭ atâta rĕu sĕ nu dee Dumnedeu!

Apoi umplù badea Ferecatul păhăruțul și se apropià cu el de cuscra Ana: „Placă, cuscră, én vedĭ, de ce mor ómenii? Dér cuscra, în loc sĕ

In starea acésta se lasă cartofii până când rĕsar şi cresc ca de o palmă bună dela pământ; atuncĭ se sapă pentru prima dată, ér la o lună după aceea se sapă de a doua-óră şi pe unele locurĭ şi de a treia-óră. La săpatul din urmă se adună împrejurul curpenilor muşinóie de pământ, pentru a fi scutiţĭ ast-fel de secetă séu umedĭélă prea îndelungată.

In anii bunĭ cartoful dă nisce culesurĭ îmbelşugate, deórece se pot lua de pe un hectar (cam 2 jugĕre) dela 200—300 hectolitre. Timpul vegetaţiunei lui ţine dela 3—6 lunĭ.

Cartoful se scóte din pământ după ce îi s'au uscat curpenii, atuncĭ se adună în sacĭ, după aceea ar fi bine să se spele frumos, să se usce puţin la sóre şi apoi să se aşeḑe în celare, pivniţe séu în gropĭ făcute anume spre acest scop.

Ca nutreţ pentru vite, cartoful se dă séu singur, séu amestecat cu plevă de grâu, séu paie tăiate mĕrunt. Cu două chilograme de cartofi se nutresce vita tot aşa de bine, ca şi cu un chilogram de fên.

Ca nutremênt pentru ómenĭ, cartofii se întrebuinţéză în mai multe felurĭ: se coc séu se fierb şi aşa se mănâncă de post cu pâne; se curăţă şi apoi se fierb cu carne séu alt-fel şi se face zamă bună din ei; se fierb, după aceea se curăţă de cójă, apoi se amestecă cu făină de grâu séu secără şi se póte face şi pâne din ei; séu se spală numai frumos, se rad pe răḑuitóre şi aşa nefierţĭ încă se amestecă cu făină şi se póte face pâne din ei. In unele fabricĭ de spirtuóse se mai fierbe şi spirt din ei.

Cartoful se mai póte prăsi încă şi din seminţia ce se face în tuberculele de pe curpenĭ, care se culege după-ce acelea s'au copt bine, se uscă, se păstréză peste iérnă la loc svêntat, şi primăvara apoi se cultivă ca şi sĕmênţa de varză (rĕsadul). In anul dintâiŭ dintr'o asemenea cultură abia se scot cartofii de sĕmênţă, de aceea se urméză peste tot locul cultura cu cartofi de cei vechĭ.

Cartoful în crescerea şi desvoltarea sa este espus la mai multe bóle; cele mai însĕmnate dintr'acestea sunt: *putrĕḑiunea* şi *bubiţele*.

Putrĕḑiunea se arată mai întâiŭ pe frunḑe, de unde se cobóră pe curpenĭ, ér de aci pe tuberculele din pământ, carĭ mai întâiŭ se încep a se păta şi după aceea a se putreḑi. Acéstă putreḑiune o produce un burete numit: *peronospora infectans*, care se ḑice, că se trage din gunoiul próspĕt, ce se pune pe locurile cultivate ca cartofi. De aceea unii cultivătorĭ de cartofi ḑic, că gunoiul próspĕt nu ar fi bun la cultura cartofilor.

Bubiţele se fac pe cója cartofilor în număr aşa de mare, încât în cele mai multe casurĭ nicĭ nu se pot mânca. Şi bóla acésta se ḑice, că se trage tot din gunoiul próspĕt, séu din pământ, decă acesta e cultivat mai mulţĭ anĭ de-a-rêndul tot cu cartofi, séu din umeḑéla şi seceta prea îndelungată.

Cel mai mare duşman al cartofului este o insectă numită *colorado*, care pentru cartofi este tot aceea, ce filoxera e pentru vii. Insecta numită e cam de un centimetru de lungă cu trupul bulbucat, de colóre galbină, aripile îi sunt tot galbine, cu ḑece vĕrgĭ în lungul corpului, ér picióręle îi sunt ceva cam roşietice.

Colorado se înmulţesce fórte tare; o singură muieruşcă póte să ouĕ de trei-orĭ într'un an dela 800—1000 de ouĕ, din carĭ se fac larve (vermĭ), carĭ se nutresc atât ele, cât şi insectele lor, cu frunḑe de pe curpenii cartofilor până ce i plivesc de tot, aşa încât în cele din urmă trebue să se usce şi să péră dimpreună cu tuberculele din pământ, deórece frunḑele plantelor sunt tot aşa de lipsă pentru rĕsuflare, ca şi plumânile pentru om.

Acéstă insectă s'a arătat în Europa venind mai întâiŭ în Germania pe la anul 1877, unde s'au luat mĕsurile cele mai aspre, ca ea să nu se mai pótă lăţi, arḑêndu-se tuberculele atacate cu var nestins şi cu foc. De atuncĭ nu s'a mai auḑit despre ea, de aceea se crede, că ar fi dispărut cu totul din Europa.

Altă insectă, care găuresce tuberculele din pământ este şi *coropişniţa*, care îşi depune ouĕle ei negregalbine prin cuiburile cartofilor, unde după ce se fac larve, încep a găuri şi a róde şi ele la cartofi, aşa încât de multe-orĭ la scos aflĭ cartofi şi pe jumĕtate mâncaţĭ de acea insectă séu de larvele ei. Alt mijloc de stârpire contra acestei insecte nu esistă, decât nimicirea óuĕlor şi a larvelor ei cu prilegiul săpatului.

I. Georgescu.

Vorbe înţelepte.

A fugi după noroc, însĕmnă a te depărta de indestulare.

*

Datoria bărbatului este să câştige; a femeii să cheltuéscă cu cruţare.

*

O vorbi fără de-a cugeta este a puşca fără de-a ţinti.

*

E mai uşor a rîde de alţii, decât a face ce fac alţii.

*

Un grăunte de năsip apasă în ochiŭ; o faptă rea apasă în consciinţă.

*

Nestatornicul e ca stégul de pe turn.

*

Cine nu cruţă creiţarul, cu greu va avé florenul.

*

Certăreţul este ca o urḑică, pe care de-ai prinde-o orĭ şi cum, şi tot te arde.

POVEŢE.

Jalea (salvea oficinalis) ca medicament. Cu frunḑele verḑĭ de jale se pot curăţi bine dinţii şi sunt un bun medicament contra gingiilor, carĭ sângeréză. Apoi din jale se póte găti şi ceaiŭ îndulcit cu miere; în fine ea este un bun medicament şi contra durerii de grumazĭ.

*

Despre ouĕ. Ouĕle se numĕră între substanţele cele mai nutritive, şi în raport cu aceste proprietăţĭ, ele sunt cea mai eftină hrană. Oul conţine tot ce este necesar desvoltărei corpului nostru. Ca şi laptele el este alimentul complect preparat pentru a susţine viaţa la orĭ-ce etate, dér în special în etatea cea mai tînĕră. Starea próspĕtă séu veche a oului este lucru fórte important. Străbunii noştri Romanĭ numiau ouĕ de aur, oul próspĕt de tot; oul d'o ḑi îl numiau de argint, ér oul de mai multe ḑile îl chiemau ou de fier. Oul fiert şi lipit de cójă este próspĕt; pe când cel vechiŭ şi fiert se deslipesce bine. Un ou cel puţin bun de mâncare cade la fund. pus în apă, pe când un ou rĕu de mâncat înótă. Cója unui ou vechiŭ este luciósă şi netedă, a unui ou próspĕt este grunţósă. Un ou fiert a cărui cójă se usucă repede, este un ou próspĕt. Un ou próspĕt atingînd cu un cap vêrful limbei, dă sensaţiunea de rece, pentru-că albuşul fiind în contact cu cója, absórbe din căldura limbei şi produce sensaţiunea de rĕcélă; din contră un ou vechiŭ, în aceleaşĭ condiţiunĭ, nu dă acéstă sensaţiune, pentru-că între cóje şi albuş se grămădesce aer, care este rĕu conductor de căldură. Oulele próspete sunt mai transparente la mijloc, cele vechĭ mai transparente la capete. Ouĕle nefecundate sunt mai delicate ca cele fecundate. Ar trebui să nu se mănânce decât ouĕ próspete, dér pentru-că nu se póte, este bine a se sci să le conservăm. Cel mai bun timp pentru a aduna ouĕ pentru conservare este timpul dela 15 August până la 10 Septemvre, ér substanţa de conservare cea mai bună este apa de var în care s'a topit $6^0/_0$ sare de bucătărie. La introducerea şi scóterea ouelor din apă trebue să predomine cea mai mare curăţenie. In Englitera ouĕle se păstréză în modul următor: se învĕlue în hârtie de gazetă, apoi se grămădesc într'o plasă, care se atârnă apoi într'o pivniţă rĕcorósă.

*

Influenţa vârstei părinţilor asupra vârstei copiilor. D. I. Korosi, basat pe o statistică de 24.000 casurĭ, a ajuns la conclusiunile următóre: Copiii, al căror tată e în vârstă mai mică de 20 anĭ, sunt de constituţie slabă; cei născuţĭ dintr'un tată în etate de 25—45 anĭ sunt cei mai viguroşĭ; peste acéstă vârstă dă nascere la copii slabĭ. Mama jócă şi ea un rol mare în natalitate; copiĭ cei mai sĕnĕtoşĭ şi cei mai robuştĭ, nasc din mume între 25—35 anĭ. Trebue ca mama să fie mai tînĕră decât bărbatul ei cu cel puţin 10 anĭ; când părinţii sunt de aceeaşĭ vârstă, copiiĭ sunt mai debilĭ. Se póte stabili următórea proporţiune: copii cei mai voinicĭ nasc în periódа de 25—45 de anĭ. Dela etatea de 45 anĭ în sus se găsesce deja o medie de 10 la sută slăbănogĭ, şi acéstă medie merge crescênd, admiţêndu-se tot-déuna ca diferenţă de vârstă 10 anĭ între părinţĭ.

MULTE ŞI DE TOATE.

Cine e întemeiătorul oraşului San-Francisco?

In anul 1892 a murit întemeiătorul oraşului San-Francisco din California în etate de 82 de anĭ cu numele Iacob Leese. Acesta şi-a edificat o casă în anul 1833 pe locul, unde acum se află superba capitală San-Francisco. Oraşul San-Francisco în anul 1846 avea numai 600 de locuitorĭ, în 1850 avea 35,000, ér astăḑĭ are peste 300,000 locuitorĭ.

---

iee păharul, mulţămi cum scia ea mai frumos:

— „Mulţămesc, cuscre, da io n'oiŭ bea; nicĭ să fiă aur nu mi-ar în tra pe grumazĭ, atâta-s de nĕcăjită“.

— „Dér de ce, rogu-te?“ întrebă badea Ferecatul.

— „D'apoi, cuscre, cum n'oiŭ fi, că uite dumniata, pe cum bine sci şi scie tot satul, numai fata asta am şi eu cu inimă cătră mine şi... hi... hi! (plânge) hi... hi... hi!

— „Dér ce-i, pentru Dumneḑeu“, întrebară bărbaţii, toţĭ trei de-odată.

Dér lelea Ana se făcea, că se 'năduşesce de suspine şi de oftărĭ, plângea şi se văolea cu lacrĕmĭ de scrófă, nu putea nicĭ gremujda de supĕrare mare.

Atuncĭ badea Ferecatul, om, care n'avea vreme să aştepte până şi-a găta cuscră-sa plânsul, întrebă rĕstit pe muierea lui: „Frăsină, ce aţĭ avut? Că aci aţĭ avut ce aţĭ avut“. Ér lelea Frăsina nu aştepta să-o mai róge odată, ci începù: „D'apoi ce să avem, nimica totă!“

— „Da, borborosi lelea Ana plângênd, aceea-i la d-ta nimica totă, că ţi-am dat fată ca o flóre şi mi-o faci slujnică, ba îi mai rea ca o slujnică capĕtă slobodenia dela stăpânĭ să-şĭ caute părinţii, dér fata mea-i oprită să nu vină la mine!“

— „Cine o opresce, cuscră?“ întrebă Ferecatul.

— „Cine te opresce draga mamii?“ întrebă lelea Frusina pe nora-sa.

Nu apucă însĕ nevasta a căsca gura, că draga sa de mamă şi începù:

— „D'apoi nu-i oprelisce aceea, când nu-i slobodă ea să pună stativele cu pânza la mine 'n casă, să-i pot io mânji şi slobodi, şi face ţevĭ, cum se duculesce? Că dóră io-s mama ei, io am crescut'o... hi.. hi.. hi!

— „Atâta-i tot nĕcasu?“ întrebă Ferecatul rîḑênd; „o! atuncĭ poţi bea un păhăruţ de vinars, c'a fi cum va rêndui Dumneḑeu. Fata d-tale i numai peste drum dela d-ta, póte merge să te vĕḑă şi poţi veni să-o veḑi, dér — orĭ te superĭ, orĭ ba, să mĕrgă ea cu stativele din casa mea şi să şéḑă acolo cu ḑilele de-a rêndul, nu mĕ învoesc nicĭ eu. Ea-i mĕritată, are să lucre şi să trăéscă pentru bărbatul ei şi în casa bărbatului ei. La casă e mult lucru, nu numai stativele; noi bărbaţii suntem mai mult tot duşĭ, ér muierile nu pot sta numai la stative, şi p'afară mai e câte ceva, mai nisce oiţe, mai nisce găliciore, purcei, viţei, apoi de acele a grijit destul tot Frăsina singură, deacum ar fi vremea să mai aibă şi sprijónă, că de aceea şi-a însurat feciorul“.

— „Aşa!“ borborosi lelea Ana, „adecă fata mea să-fiă slujnica cuscrii, ér eu, care am făcut'o şi am apĕrat'o de foc şi de apă, şi-am cruţat'o ca pe apa puţină, eu să fiu deosebită de a nu o vedé numai când vor voi streinii! Una ca asta nu va fi!

— „Dér tacĭ babă, grăi atuncĭ badea George, şi tu ai avut noră 'n casă, dér de gura ta s'a dus cu fecior cu tot; amu vréi să facĭ pricină şi între fată-ta şi ginere-t'o? Nu te temĭ de Dumneḑeu, că te a bate, că-i postul mare!“

— „En tacĭ“, — se înfurià lelea Ana — „că nu cu tine grăesc; fata-i a mea, casa-i a mea, în casa mea va pune stativele, orĭ de nu, n'a ţésă nicĭ aicĭ! Aşa să sciţĭ, că de nu lăsaţĭ după mine, rîde dracul de voi!“

— „Ba rîde dracul de tine, cuscră, nu de noi toţĭ, ḑise Ferecatul apăsat, cum ḑicea el când era mânios. Ţi-ai mĕritat fata, e mĕritată, nu-i a dumitale mai mult, nicĭ nu poftesc să fiă a mea, e a lui Vasilică, el îi este bărbat, de-ar duce o în vêrful muntelui, ea trebue să mĕrgă cu el, fără de a gremujda!“

Acum începù şi Măriuca a plânge, vĕḑênd că nime nu prinde parte la măsa, ér Măriuca era neam cu măsa, care vĕḑêndu-o plângênd, începù mai avam a se dăoli: „Vai de mine şi de mine, că numai o fată am avut, şi nicĭ aceea n'a avut parte de noroc în lume!“

Lelea Frăsina se uita boldiş la cruscră-sa, vĕḑêndu-o, că face gâlcévă fără pic de pricină; Vasilica sta şi se mira, ce póte să aibă nevasta lui, de plânge, că el nu-şĭ putea închipui să plângă cine-va din chiar senin, nebătut; badea George

Călendarul septĕmânei.

MAI. are 31 ḑile. FLORAR.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	12 (†) Rosalii Epifan	24 1 † Rosalii
Lunĭ	13 2 Rosalii Glic.	25 2 Ros. Urban
Marţĭ	14 Cuv. Isidor	26 Filip
Mer.	15 C. p. Pachomiu	27 Magdolma
Joi	16 Cuv. p. Teodor	28 Wilhelm
Vin.	17 S. ap. Andronic	29 Maximilian
Sâm.	18 S. m. Teod. Pet.	30 Ferdinand

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 20 Maiu n. 1896.

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănăţenesc	80	7.05	7.15
Grâu dela Tisa	80	7.10	7.20
Grâu de Pesta	80	7.05	7.15
Grâu de Alba-regala	80	7.05	7.15
Grâu de Bácska	80	7.15	7.25
Grâu ung. de nord	80	.—	.—

Sĕminţe vechi orĭ nouĕ	soiul	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chilgr. dela	până
Săcară		70—72	6.30	6 35
Orz	nutreţ	60—62	4.40	4.70
Orz	de vinars	62.64	5.10	5 70
Orz	de bere	64.66	—.—	—.—
Ovĕs		39.41	6.15	6.50
Cucuruz	bănăţ.	75	.—	.—
Cucuruz	altù soiu	76	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirişcă	„	—	—.—	—.—

	Productediv.	Soiul	Cursul dela	până
Preţul pe 100 chilograme.	Sem. de trif.	Luţernă ungur.	27.—	35.—
	—	transilvană	—.—	—.—
	—	bănăţĕnă	—.—	—.—
	„	roşiă	27.—	29.—
	Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
	Oleu de in		—.—	—.—
	Uns. de porc	dela Pesta	51.—	52.—
	„	dela ţéră	—.—	—.—
	Slănină	svêntată	45.—	45.50
	„	afumată	50.—	51.—
	Sĕu		—.	—.—
	Prune	din Bosnia în buţĭ	10.25	10.75
	„	din Serbia în sacĭ	10.—	10.50
	Lictar	slavon nou	14.—	14 50
	„	bănăţenesc	12.50	13.50
	Nucĭ	din Ungaria		
	Gogoşĭ	unguresci		
	„	sêrbesci		
	Miere	brută	—.—	—.—
	„	galbină strecurată	—.—	—.—
	Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
	Spirt	brut	—.—	—.—
	„	Drojdiuţe de spirt	—.—	—.—

Cursul la bursa din Viena.

Din 22 Maiŭ 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.45
Renta de corône ung. 4%	98.85
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	124.50
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	101.50
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	121.75
Bonurĭ rurale ungare 4%	97.—
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	97.25
Imprum. ung. cu premii	151.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin.	137.75
Renta de hârtie austr.	101.20
Renta de argint austr.	101.10
Rente de corône austr. 4%. . .	101.20
Note italiene.	44.45

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 22 Maiu st. n. 1896.

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. fl.	cr.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	5	90
„	Grâu mijlociu . .	5	60
„	Grâu mai slab . .	5	—
„	Grâu mestecat . .	3	40
„	Săcară frumósă . .	3	60
„	Săcară mijlociă . .	3	30
„	Orz frumos . . .	3	—
„	Orz mijlociu . . .	2	80
„	Ovĕs frumos . . .	2	50
„	Ovĕs mijlociu . .	2	30
„	Cucuruz	3	20
„	Mălaiu	5	—
„	Mazăre	6	40
„	Linte	8	—
„	Fasole	6	—
„	Sĕmênţă de in . .	7	60
„	Sĕmênţă de cânepă	5	20
„	Cartofĭ	—	80
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită . .	—	48
„	Carnea de porc . .	—	52
„	Carnea de berbece .	—	—
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt	21	—
„	Sĕu de vită topit .	32	—

Cursul losurilor private

din 20 Maiu 1896

	cump.	vinde.
Basilica . . .	6.80	7.20
Credit	198.—	199.—
Clary 40 fl. m. c. . .	58.50	59.50
Navig. pe Dunăre . .	139.—	143.—
Insbruck	28.—	29.—
Krakau	25.75	26.25
Laibach	22.25	23.25
Buda	63.25	64.—
Palffy	60.50	61.—
Crucea roşie austr. .	17.80	18.60
dto ung. . .	10.—	10.50
dto ital. . .	12.—	12.40
Rudolf	25.—	26.—
Salm	68.—	70.—
Salzburg	26.50	27.50
St. Genois . . .	70.—	71.—
Stanislau	43.—	45.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	147.—	151.—
dto 4% 50 .	69.—	73.—
Waldstein . . .	61.—	63.—
Sêrbescĭ 3% . . .	34.—	34.25
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	119.25	120.25

Cursul pieţei Braşov.

Din 23 Maiŭ 1896.

Bancnote rom.	Cump.	9.49	Vênd.	9.52
Argint român.	Cump.	9.45	Vênd.	9.50
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.51	Vênd.	9.53
Galbenĭ	Cump.	5.65	Vênd.	5.65
Ruble rusescĭ	Cump.	127	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.30	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.60	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

Nrul 4957—1896.

PUBLICAŢIUNE.

Oraşul Braşov (în Ungaria) intenţionéză, ca sĕ vêndă **pe cale de oferte** „per butuc“ quantul de **34800 m³ de lemne de brad şi molift** prescris pro 1896 până inclusive 1904, mai departe cruţările din an. 1895 şi în fine, tot per butuc, lemnele de fag din clasa economică **B** pro 1897 până inclusive 1904 în cantitate de 15000 m³ din revierul **Timiş.**

Se preferă oferenţĭ pentru întregul quant de lemne de brad şi fag. In cas însĕ când se oferéză numai pentru singuratice soiurĭ de lemne, atuncĭ îşĭ reservă comuna orăşenéscă faţă de lemnele de fag dreptul regiei proprii. Condiţiunile de oferte şi acele contractuale se află în decursul órelor oficióse la oficiul forestieral orăşenesc spre esaminare din partea fiă-cărui.

Ofertele provĕḑute cu timbru de 50 cr., în carĭ are de a se aminti în cifre şi litere suma oferată, şi care are sĕ conţină tot-de-odată dechieraţiunea, cumcă oferentului îĭ sunt cunoscute condiţiunile de oferte şi acele contractuale şi că se supune lor, — au de a se aşterne **până în 10 Iunie a. c. la 12 óre la prânḑ** substitutului de primar, senatorului Carol Iacobi. Ofertele au ca sĕ conţină un vadiu de 10% din suma oferată pentru un quant anual de lemne de brad de 3900 m_3 şi pentru un quant anual de lemne de fag de 1900 m³.

In ofert are sĕ se amintéscă numele şi locuinţa oferentului.

Ofertele se vor deschide în amintita ḑi la 12¼ óre înainte de prânḑ în biroul primarului.

Se obsérvă în fine, cum că amintitele pădurĭ zac în nemijlocita apropiere de calea ferată.

Braşov, 6 Maiŭ 1896.

976,3—3 **Magistratul orăşenesc.**

era galbin ca céra de ruşinea, ce i-o face odorul de muiere; ér badea Ferecatul sta şi el uimit şi nu scia, cum sĕ curme gâlcéva. Lelea Ana cu Măriuca se tot boceau. Atuncĭ se apropiă Vasilica de nevasta lui şi-i ḑice:

— „Măriucă, nu te boci, aştéptă pân' a muri mâta, c'apoi ai vreme sĕ te bocescĭ până nu-i vedé bine. Bătută nu eştĭ, flămândă şi gólă încă nu eştĭ; tacĭ dér şi-ţĭ caută ceva de lucru, adă pe masă, că noi venim dela lucru, nu dela staturĭ. Er d-ta, sócră, de vréi, bea un păhăruţ de vinars şi te pune de mănâncă cu noi, de unde nu — du-te acasă, nu face gâlcévă între noi, că nu-ţĭ mâncăm bucăturile“.

Atuncĭ lelea Ana ca nebună se repeḑi pe uşă afară ţipotind cât o lua gura: „Tulvai, că vrêu tâlharii sĕ mĕ omóră, „trăgênd pe Măriuca după sine. Dér Vasilica prinse pe Măriuca de mână, sĕ nu o lase, ér vĕḑênd, că se svêrcolesce şi vré sĕ mérgă după mă-sa, o apucă de cap şi o hăţi îndĕrĕpt strigând: „Te-ai mĕritat, şeḑĭ unde eştĭ, orĭ de nu — te trăsnesce Dumneḑeu sfântul şi pe tine şi pe măta!“

Vĕḑênd lelea Ana ce-i şi cum, temêndu-se sĕ nu o încaere şi pe ea, fugi mâncând pămêntul şi strigând: „Eşiţĭ, ómenĭ bunĭ, că tâlharii îmĭ omóră fata“. Tot aşa merse ţipotind pân'acasă, acolo deschise feréstra cea de cătră drum şi de-acolo făcea o holcă, de se adunară vecinii în gura ei. Cei din casa Ferecatului stau înmărmuriţĭ; Măriuca se bocea după uşă, lelea Frăsina îşĭ freca mânile şi ofta, badea George sta pironit pe un scaun, ca înlemnit, ér Ferecatul nu se putea destul mira, că cum póte cineva face gâlcévă din nimica. Ómenii în drum şi pe la pórtă stau cu gura căscată, nesciind ce sĕ ḑică, ce sĕ facă. Er lelea Ana tot melita din ferestră; noroc, că casa era cam departe de drum, era în mijlocul grădinei.

(Va urma.)

Hotelul pomul verde Brașov.

Subscrisul are onórea a aduce la cunoscința on. public, că dela 1 Aprilie a luat ca antreprenor

Hotelul pomul verde

cu 25 odăi, arangiate din nou, cu cel mai mare confort dela 80 cr. în sus. Salon pentru nunțĭ, banchete și petrecerĭ private, stau la disposiția.

Bucătăriă germană și românéscă. Mâncările cele mai alese. **Vinurĭ curate** și escelente din Transilvania și Ungaria. **Bere** prima calitate. Serviciu prompt.

Rugându-mĕ pentru visitare cât mai numĕrósă sunt cu tot respectul gata spre serviciu.

George Sorea
antreprenorul hotelului.

961,6—6

Hotel și restaurațiune Ziegler

(odinióră „Hotel Slepak")

în baia **Basna** (Baassen, Felsö-Bajom)

lângă Mediaș în Transilvania

se recomandă, prin întocmirea sa elegantă și posiția deosebit de favorabilă, tuturor óspeților, carĭ vor sĕ cerceteze acest loc de cură, avênd cu deosebire **odăi de pasagerĭ** cu aer curat și prospect plăcut, întocmite cu tóte comforturile pentru timp mai scurt séu mai lung pentru sesonul de baie.

Vinurĭ escelente de masă și desert, beuturĭ recoritóre, în localul restaurațiunei, precum și **bucătăriă gustuósă**, sunt recomandate óspeților pe lângă cele mai **moderate prețurĭ**.

Deschiderea în 25 Maiŭ 1896.

Pentru cercetare numĕróse se rógă

cu tótă stima:

Michail Ziegler,
proprietar.

2—2

Restaurația în Grădina Reuniunei de Industrie (Gewerbe Verein).

Am onórea a aduce la cunosciința On. public, că am luat cu arêndă

Grădina Reuniunei Industriale

din Strada Porții

și am întrodus și **iluminația cu Auer** și am restaurat **locul de popice**.

Imĭ voiu da tótă silința a mulțămi pe On. óspețĭ cu **mâncărĭ bune și curate. Cost** dau și afară din local.

Spre vênzare voiu aduce **vinurĭ naturale curate** pentru **masă** și **desert**, asemenea **bere Czellbräu** și **bere de Steinbruch** și alte **beuturĭ récoritóre**.

Grădina stă la disposiția reuniunilor și societăților pentru producțiunĭ și petrecerĭ. Asemenea salonul cel mare, care este fórte potrivit pentru nunțĭ, se póte folosi de on. public.

Asigurând **prețurĭ ieftine** și **serviciu prompt** mĕ recomand on. public

cu deosebită stimă:

Ludwig Trepches,
restaurateur.

Specialitate contra
Ploșnițelor, Purecilor,
Gândaci de bucătării, Moliĭ.
Părăsițĭ pe animale domestice etc. etc.

Zacherlin

are efect miraculos! Nu există alt mijloc de a prăpădi orĭ și ce **insecte**, de aceea îl laudă milióne de cumpĕrătorĭ; și e fórte cautat. Semnele sunt: 1) Sticla sigilată. 2) Numele: „Zacherlin."

Se află de vêndare: în **Brașovŭ**: La Domnii *I. L. et A. Hesshaimer, Heinrich Zinz, Dimitrie Eremios nepoții, Emil Por, Karl Irk, Franz Kelcmen* farmacist, *Julius Müller, Carol Schuster* farmacist. *Teutsch et Tartler. N. Grădinar. Eduard Kugler* farm., Successorul *Anton Zeriff*, *Julius Hornung* farmacist, *Heinrich G. Obert, Ferdinand Jekelius* farmacist, *Victor Roth* farmacist. *Heinrich Wagner, Karl Harth, Ioan Dușoiu et Fiu, Fritz Geisberger, Fritz Czekely, K. Zerbes.* — **În Făgăraș**: La Domnii: *Richard Glein* farmacist, *M. A. Gräser, I. Iarosch, Heinrich Schul, Alexander Nehrer, Jacob Fleisig.* — **În Cohalm**: La Domnii: *Ernst Wolff, Eduard Victor Melas.*

Institut de spălat și călcat

Brașov, strada Orfanilor Nr. 27.

Subscrisa are onóre a recomanda On. Public „institutul sĕu de spălat și călcat" unde se primesc rufe pentru spălat și călcat spre cea mai deplină mulțumire a orĭ și cui, spălatul e fără întrebuințarea varului clorhidric și **cu cele mai moderate prețurĭ**.

Primesc angagiament de-a spăla și călca **la timp și cu cea mai mare punctualitate** tot felul de albiturĭ, trusourĭ de mirese, perdele și tot felul de articule de modă, dându-le un lustru briiant și făcêndu le albe ca zăpada.

Maria Mitoc.

3—5

Calitate superióră.

Chocoladă Thiess & Seidel

s'află în tóte magaziile de specerei cu prețurile fabricei, fiă-care pachet și envelopă este provĕḑut cu firma nóstră.

Dejun plăcut — Prețurĭ moderate

Nutritor și ușor de mistuit.